

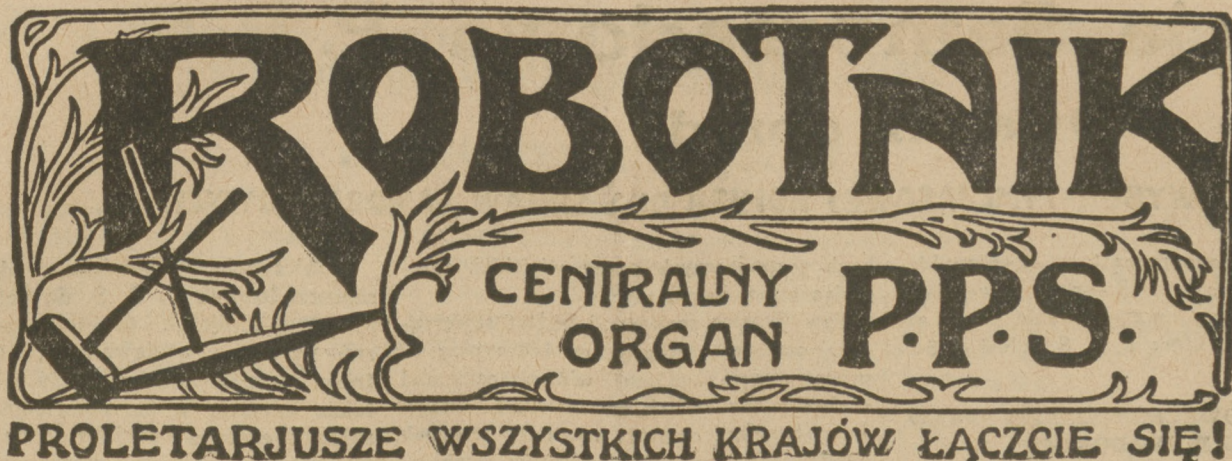
NIECH ŻYJE RZĄD ROBOTNICZY I WŁOSCIANSKI

Redakcja przyjmuje interesantów od 1 do 2 po południu.

Za zwrot rękopisów Redakcja nie odpowiada.

Administracja czynna od 9 do 5 bez przerwy
Kasa czynna od 11 do 1-jej

Opłata pocztowa ulszczona ry-
czaniem.

NIECH ŻYJE SOCJALIZM!

WARSZAWA, ul. Warecka № 7

Redakcja — tel. 176-70.

Dyrekcja — tel. 120-13.

Administracja — tel. 313-80.

Drukarnia — tel. 173-43.

Konto czekowe P. K. O. Nr. 175.

**CENA NUMERU
20 GROSZY.**

IDEJE I FANTAZJE

„Przełom” — organ teoretyczny tego odcinka „Jedynki”, który nosi nazwę Zjednoczenia Pracy miast i wsi, wystąpił ostatnio z surową krytyką Międzynarodówki Socjalistycznej z okazji Kongresu w Brukseli. Samej krytyce nie dziwnym się wcale; uderza w niej duże podobieństwo do zwykłych zarzutów całej — bez wyjątku bodaj — prasy mieszczańskiej, poczynając od narodowo-demokratycznej, kończąc na radykalno — „sanacyjnej”. Te zarzuty omawialiśmy wiele razy; pozostawiamy je dzisiaj na uboczu. Ale „Przełom” sformułował także jedno twierdzenie bardziej zasadnicze, ujmujące głębiej zagadnienie: określił mianowicie obóz socjalistyczny, jako „ostatnich mohikanów” liberalizmu. Trudno sobie wyobrazić twierdzenie równie fałszywe.

Socjalizm w chwili, gdy powstał, był poprostu negacją, zaprzeczeniem podstawowych idei myśli liberalnej. Ulegał, naturalnie, w pewnym stopniu wpływom tej myśli, panującej w społeczeństwach drugiej połowy XIX stulecia. Tak zawsze bywało i tak zawsze będzie. Każdy kierunek ideowy, najjaśniej wyrażony, przejmie coś niecoś ze skarbnicy swego poprzednika, współzawodnika czy przeciwnika. Stopniowo dopiero — po wielu własnych doświadczeniach — przezwycięża w sobie to, co wynikało z cudzej tradycji, co grało rolę cudzej naleciałości.

Alibi liberalne pojmowanie świata, rozwoju społecznego, problemów gospodarczych, problemów kulturalnych i t. d., i t. p. — wszystko to jest tak podobne do pojmowania socjalistycznego, jak ogień do wody. Liberalizm był doktryną mieszczaństwa, pełnego wiary w nieskończony, szczęśliwy postęp społeczeństwa kapitalistycznego, — pełnego wiary, że „wolna gra sił jednostek” usunie — automatycznie — poniekąd — wszelkie tragedie społeczne, rozwiąże wszelkie trudności, zaspokoi wszelkie potrzeby. Liberalizm odpowiadał ówczesnemu — z przed lat kilkudziesięciu — stadium kapitalizmu; zalał się pod ciężarem faktu, że jego przewidywania odbiegły nieskończenie od rzeczywistości; krytyka właśnie szkoły marksońskiej zadała cios śmiertelny jego założeniom; krytyka faszyzmu, neo-monarchizmu przyszła znacznie później.

Nie rozumiem, dlaczego „Przełom” utożsamia liberalizm z demokracją parlamentarną, z pojęciem, które się wiąże tylko z jedną specjalną dziedziną życia zbiorowego. Historycznie rzecz biorąc, demokracja parlamentarna stanowiła zdobycz ruchów robotniczych, niekiedy ruchów włościańskich. Zwycięstwo demokracji parlamentarnej, osiągnięte w szeregu krajów dopiero po wojnie, oznaczało katastrofę a nie tryumf liberalizmu mieszczańskiego.

Stąd właśnie jego bezradność wobec t. zw. przysus parlamentaryzmu. Stąd kryzysy się duży odłamów klas mieszczańskich ku faszyzmowi, ku przemocy, jako desce ratunkowej dla kapitalistycznej organizacji produkcji i wymiany dóbr.

„Przełom” reprezentuje „postępowe”, „demokratyczne” skrzydło „piśsudczyków”. Próbuje tedy znaleźć wyjście i poza liberalizmem i poza faszyzmem; znajduje je w słówku — „demokracja anty-liberalna”. Co to znaczy? Wszakże w to słówko trzeba włożyć jakąś treść określoną! Treści nie widzimy, i dlatego nazwałyśmy w swoim czasie postawę grupy „Przełomu” wobec zagadnień ustrojowych także „postawą bezradną”.

Bo na czym polega istota sprawy? Powtarzaliśmy nasz pogląd wiele razy: kwestia konstytucyjna nie istnieje sama prze się, nie jest celem samym w sobie. Takie czy inne jej rozwiązania może ułatwić, albo utrudnić, w pewnych warunkach bodaj u-

DONIOSŁE UCHWAŁY ZJAZDU PREZESÓW KOŁ Z. Z. K.

W OBRONIE MAS KOLEJARSKICH. W OBRONIE DEMOKRACJI I KONSTYTUCJI. ZUPEŁNA SOLIDARNOŚĆ Z Z. P. P. S.

Jak donosiliśmy już wczoraj, w niedzielę obradował w Warszawie Zjazd Prezesów Koł Z. Z. K. przy udziale 106 towarzyszy. Tekst uchwał Zjazdu podajemy w dosłownym brzmieniu.

I.

Zjazd Prezesów wszystkich Koł Związku Zawodowego Pracowników Kolejowych (ZZK.) stwierdza, że mimo licznych obietnic i zapowiedzi ze strony Rządu — położenie materialne pracujących mas kolejarskich pozostaje w dalszym ciągu rozpaczliwym, a w stosunku do niektórych kategorii służbowych uprawiany jest wprost niedulski wyzysk. Zamiast stałego podniesienia płac, wyrównującego zwiększenie kosztów utrzymania w ciągu ubiegłych lat, pracownicy zbywani są niedostatecznymi pod względem wysokości i upokarzającymi pod względem formy — zasiłkami, które przytem pomijają licznych wysłużonych pracowników, potęgując ogólne rozgoryczenie i rozdrażnienie. Stosunki służbowe są nieunormowane, a wszelkie braki i niejasności przepisów

wyzyskiwane są na niekorzyść pracowników. Obowiązujące w Polsce normy czasu pracy są nietylko łamane przez niższą administrację kolejową lecz zachowanie się tej administracji jest całkowicie tolerowane przez Ministerjum Komunikacji, które daje w ten sposób gorszący obraz nieposzanowania przez Państwo ustaw socjalnych. Kolejarze w dalszym ciągu pozbawieni są należytej opieki lekarskiej oraz obejmującego pracowników należytego sądownictwa administracyjnego.

Zjazd Prezesów Koł Z. Z. K. stwierdza, że wzburzenie mas kolejarskich, wyczerpanych nędzą i szarpaciami nerwów niezdrożeni stosunkami służbowymi, świadomych, że budżet kolejnictwa zawiera ukryte znaczne rezerwy, które w ostatecznym wyniku padają ofiarą spekulacji kapitalistycznej — rośnie z dniem każdym.

Zjazd Prezesów Koł ZZK. domaga się trwałego i obejmującego wszystkich bezwzględnie pracowników, a uwzględniającego wzrost kosztów utrzymania — podniesienia płac pracowniczych,

wydania jednolitych norm pragmatycznych, dyscyplinarnych i emerytalnych, objęcia wszystkich pracowników przepisami zapewniającymi im należyłą opiekę lekarską, wreszcie uwzględnienia wszystkich słusznych i rzeczowo uzasadnionych wystąpień Związku w zakresie świadczeń i dodatków ubocznych.

Zjazd Prezesów Koł stwierdza, że jedyną reprezentacją stojącą na straży interesów mas kolejarskich jest Związek Zawodowy Pracowników Kolejowych (Z. Z. K.), przeciwko któremu z tego tytułu występuje na każdym kroku reakcja bądź w formie jawnej na drodze stosowania szykan i prześladowań członków Związku przez reakcyjne sfery administracji kolejowej, bądź w formie zamaskowanej — przez wciąganie pracowników kolejowych przy pomocy fałszywych obietnic, demagogii, a nawet przekupstwa — do żółtych związków.

II.

Zjazd Prezesów Koł Z. Z. K. stwierdza, że wszelkie zakusy stronnictw politycznych i reakcyjnych ugrupowań

społecznych w kierunku zniszczenia demokratycznych form ustroju państwowego, pogorszenia Konstytucji i niekształcenia demokratycznej ordynacji wyborczej — są niczem innym, jak zdecydowanym działaniem na szkodę klasy robotniczej i mają na celu oddalenie za wszelką cenę momentu uzyskania przez nią większości w przedstawicielstwie narodowym, jakim jest Sejm i Senat Rzeczypospolitej Polskiej.

Zjazd piętnuje zdradziecką demagogię żółtych związków kolejarskich, które ludzą kolejarzy obietnicami rzekomego zwiększenia roli Związków Zawodowych, torując w rzeczywistości drogę fałszywemu metodom dławienia i niszczenia niezależnego ruchu robotniczego.

(Zjazd oświadcza, że kolejarze zorganizowani w Z. Z. K. gotowi są w każdej chwili wystąpić przeciwko zamachom na demokratyczne formy ustroju i Konstytucji, a wszelkie próby w tym kierunku napotkają z ich strony na opór jak najbardziej zdecydowany.)

REZOLUCJA KOMISJI ROZBROJENIOWEJ LIGI NARODÓW

Genewa, 17 września. W trzeciej Komisji (Rozbrojeniowej) Zgromadzenia Ligi przyjęto rezolucję, która zwraca się do rządów, mających swych przedstawicieli w specjalnej komisji, opracowującej projekt międzynarodowej konwencji kontroli nad fabrykacją broni, z prośbą, ażeby całą sprawę zbadały jeszcze raz i ażeby dzięki temu móc osiągnąć całkowitą zgodę we wszystkich punktach. Ostateczny projekt będzie przedstawiony albo powszechnej Konferencji rozbrojeniowej albo specjalnej konferencji przygotowawczej, poprzedzają-

cej konferencję rozbrojeniową. Poza-tem trzecia komisja zajmowała się niemieckimi propozycjami, dotyczącymi zmniejszenia środków zmierzających do zapobieżenia wojnom.

W odpowiedzi na oświadczenie delegata niemieckiego delegacji Wielkiej Brytanii, Włoch i Japonii oświadczyli, że ich kraje nie są skłonne do przystępowania do tego rodzaju konwencji uważając ją za zbędną. Paul Boncour natomiast zajął względem projektu niemieckiego stanowisko bardziej życzliwe.

NOWE OGROMNE NADUŻYCIA W PRZEMYSLE SOWIECKIM

Moskwa, 17 września. (AW.). Komisja Rabkrinu (robotniczo-włościańskiej inspekcji) wykryła przy rewizji we Włodzimierzu wielkie nadużycia. Okazało się, iż dyrektorowie fabryki nagromadzili dla siebie zapa-

sy papieru i przyborów kancelaryjnych w ilości mogącej wystarczyć na 200 do 400 lat. W związku z tem kilku wyższych urzędników z fabryki usunięto.

NADUŻYCIA PODCZAS KAMPANII ZBOŻOWEJ

Moskwa, 17 września. (AW.). Czynniki rządowe powołały specjalną komisję do walki z nadużyciami przy wykonywaniu kampanii magazynowania zboża. Na czele tej komisji stanął na głośny terorysta, jeden z kierowników G. P. U., Łotysz Peters, który znany był z przeprowadzenia

masowego teroru w okresie wojny domowej w Leningradzie, Charkowie, Kijowie, Odessie etc. Powołanie podobnej komisji wywołane było masowymi nadużyciami popełnianymi z okazji magazynowania rezerw zbożowych.

WYNIK WYBORÓW DO PARLAMENTU W SZWECJI

Sztokholm, 17 września. (P.A.T.). Według ostatecznych wyników rokowań podział 212 przynależnych już mandatów jest następujący: konserwatyści 67 mandatów (plus 8), agrariusze 27 mandatów (plus 4), liberalowie 3 mandaty (bez zmiany), stronnictwo ludowe 27 mandatów (minus 2), socjaldemokraci 82 (minus 14), ko-

muniści 6 (plus 2). Niezgadzanie się sumy straconych i zyskanych mandatów spowodowane jest przez fakt, iż dwa mandaty, należące uprzednio do okręgów, z których rezultaty są wymienione powyżej przeniesione zostały do okręgów Sztokholmu, który zatem obierać będzie w piątek 18-tu deputowanych.

niemożliwie trwanie Polski, jako Państwa niepodległego, w dzisiejszej Europie, może ułatwić albo utrudnić gospodarczy, społeczny, kulturalny rozwój kraju, może ułatwić albo utrudnić walkę o Socjalizm, może odsunąć wstecz to, co uważamy za rzecz niezwyklej wagi — poczucie odpowiedzialności klasy robotniczej za losy narodu i państwowości.

Demokracja parlamentarna daje tutaj — w warunkach, w jakich żyjemy — najwięcej szans pomyślnego rozwiązania. Cała zaś „chytra me-

chanika” wszelakich „demokracji anty-liberalnych” oznacza w praktyce niewspółmierny, a więc sztuczny, w stosunku do istotnego układu sił społecznych wzrost roli klas posiadających. Historia dwóch lat minionych dostarczyła aż nadto jaskrawych pod tym względem przykładów.

Dlatego toczy się walka i dlatego konserwatyści są faktycznie sztabem kierowniczym całego obozu rządowego.

Mieczysław Niedziałkowski.

C. K. W.

Posiedzenie najbliższe C. K. W. P. P. S. odbędzie się w piątek 21 września,

o godz. 5-iej po poł. w lokalu Z. P. P. S. w Sejmie.

Sekretariat Generalny.

ODCZYT TOW. POS. ZYGMUNTA ŻUŁAWSKIEGO

Sekretarza Generalnego Kom. Centr. Zw. Zaw.

Sekretariat Komisji Okręgowej Związków Zawodowych m. Warszawy urządza odczyt tow. pos. Zygmunta Żuławskiego na temat „OBECNA POLITYKA GOSPODARCZA”, dla członków zarządów Związków i delegatów fabrycznych.

Odczyt odbędzie się we czwartek, 20 b. m., o godz. 7 wiecz. w dużej sali Związku Metalowców (ul. Leszno 53). Wstęp za okazaniem mandatu.

ODCZYT TOW. POS. CZAPIŃSKIEGO

Dnia 20 września (czwartek) o godz. 7.30 w. odbędzie się Odczyt tow. posła K. Czapińskiego p. t. ZJAZD MIĘDZYNARODÓWKI SOCJALISTYCZNEJ W BRUKSELL (Dzieje Międzynarodówki po wojnie, obecny jej stan, przebieg zjazdu w Brukseli, sprawy polskie, zagadnienia bolszewizmu i faszyzmu. Uchwały: polityczna, gospodarcza, rozbrojeniowa i kolonialna. Znaczenie i wyniki zjazdu).

Odczyt odbędzie się w lokalu Związku Pracowników Miejskich, Warecka 7, 2 p. Towarzysze stawcie się licznie. Wstęp wolny dla wszystkich.

Z RADY LIGI NARODÓW

Genewa, 17 września. (PAT.). Rada Ligi Narodów przyjęła statut Międzynarodowego Instytutu Prawa Prywatnego z siedzibą w Rzymie. Z kolei Rada zajmowała się sprawą pożyczki bułgarskiej, przyczem delegat Bułgarii zaznaczył, że w decyzji Rady

zgadzającej się na emisję pożyczki widzi dowód zaufania do pokojowej polityki jego kraju. Wreszcie Rada odesłała do zbadania Zgromadzeniu sprawę osiedlenia uchodźców armeńskich w Erywanii.

CHINY WYSTĄPIĄ Z LIGI NARODÓW?

Berlin, 17 września. (PAT.). Biuro Wolffa donosi z Nankinu, że delegacja chińska na Zgromadzeniu Ligi Narodów zaproponowała telegraficznie swemu rządowi, aby Chiny wystąpiły z Ligi Narodów na znak protestu

przeciw nie wybraniu ich ponownie do Rady, rząd chiński natomiast, jak donosi Biuro Wolffa, zamierza spróbować wpierw podjęcia kroków o utrzymanie stałego miejsca w Radzie.

ECHA UPROWADZENIA PRZEZ FASZYSTÓW MORDERCY MATTEOTTIEGO

Bern, 17 września. (PAT.). Dyrektor departamentu politycznego przedstawił Radzie Związkowej sprawozdanie o aresztowaniu Rossi'ego. Sprawozdanie to przesłane zostało niezwłocznie rządowi włoskiemu.

Rada Związkowa postanowiła wysiedlić dwóch obywateli włoskich, będących agentami policji włoskiej, którzy zbierali wiadomości o przebiegających w Szwajcarii obywateli włoskich.

EMIGRANCY POLSCY BEZ BILETÓW I PASZPORTÓW

Paryż, 17 września. (PAT.). Przy sprawdzaniu dokumentów pasażerów emigracyjnych na statkach „Krakus” i „Virginie” wykryto obecność na „Krakusie” 10-u, a na „Virginie” 13-u emigrantów bez biletów i paszportów. Władze francuskie w Ha-

wrze aresztowały ich. Prezes Tow. Opieki nad Emigrantami, tow. Hieronimko, wyjechał do Hawru, celem poczynienia kroków dla uregulowania sytuacji aresztowanych emigrantów.

Konferencja Samorządowa P. P. S.

Dwa dni obrad

REFERATY I DISKUSJA. WYBÓR TYMCZASOWEJ KOMISJI DLA SPRAW SAMORZĄDOWYCH

We wczorajszym „Robotniku” czytelnicy znajdą krótkie sprawozdanie z przebiegu pierwszego dnia pracy. Poniżej streszczamy przebieg dnia drugiego. Zarówno referaty, jak i cała dyskusja postawione były na bardzo wysokim poziomie. Konferencja w szeregu uchwał, których część ogłaszamy dzisiaj, część zaś pozostała podamy jutro, oraz w szeregu „opinii”, skierowanych bądź do C. K. W., bądź też do powołanej przez Konferencję Tymczasowej Komisji Samorządowej, — ustaliła sposób postępowania socjalistycznych magistratów i frakcji radnych P. P. S. w całym szeregu spraw pierwszorzędnych znaczenia. Zaznaczyć należy, że w obradach uczestniczyli przedstawiciele Związku Zawodowego Pracowników Komunalnych i Użyteczności Publicznej z tow. Kowalskim na czele.

DRUGI DZIEŃ OBRAD

Obrady przedpołudniowe poświęcone były dyskusji nad referatami tow. tow. Jaworowskiego, Uziębło i Ciołkosza.

W dyskusji zabierali głos tow. tow.: Ziemięcki, Kirsznowski, Zbrożyna, Dederko, Gruszczyński, Ciołkosz, Kasper, Benento, Krwawicz, Turek, Nehring, Domosławski, dr. Moldauer, Krawczyk, Adamek, Kowalski.

Po wyczerpaniu listy mówców zabierali głos referenci.

Tezy zgłoszone przez tow. Jaworowskiego odesłano do Komisji samorządowej, jako dezideraty przy opracowywaniu ustaw samorządowych, które P. P. S. zgłosi w Sejmie.

TYMCZASOWA KOMISJA DO SPRAW SAMORZĄDOWYCH

Na wniosek tow. Kelles-Krauzy postanowiono nie powoływać wydziału samorządowego, do czego konferencja uznała się za nieuprawnioną. Natomiast zgodnie z wnioskiem tow. Kelles-Krauzy uchwalono powołać „Tymczasową Komisję do spraw samorządowych”, która do Kongresu pełnić będzie swoje funkcje.

OBRADY POPOŁUDNIOWE

W godzinach popołudniowych przystąpiono do dalszych punktów porządku dziennego

Tow. Br. Ziemięcki, prezydent m. Łodzi, omówił w swoim referacie najpilniejsze sprawy gospodarcze i inwestycyjne samorządu i ustalenie jednolitej taktyki w ich załatwianiu. Tow. Ziemięcki podkreślił szczególnie konieczność uregulowania sprawy kredytów kontyngentowych, a w zakończeniu referatu poruszył stosunek wzajemny samorządów socjalistycznych do związków zawodowych, zaznaczając iż obowiązkiem łącznej współpracy jest tu obustronny.

Tow. Nowicki wygłosił referat o najpilniejszych sprawach gospodarczych i potrze-

bach gospodarczych gminy wiejskiej, zgłaszając odpowiednie tezy.

Tow. Pragier zreferował budżet samorządów, omawiając sprawy, na które przy opracowywaniu budżetu winien samorząd socjalistyczny specjalnie zwrócić uwagę. Tow. Pragier omówił również stosunek władz nadzorczych do budżetów samorządowych.

Po referatach rozpoczęła się dyskusja, w której zabierali głos tow. tow.: Zbrożyna, Janikowski, Gruszczyński, Domosławski, Krawczyk, Uziębło, Praussowa, Kopciński, Kaźmierczak, Czyż i referent tow. Nowicki.

Tow. Kluszyńska poruszyła potrzebę popierania przez samorząd socjalistyczny Robotniczego Tow. Przyjaciół Dzieci i zgłosiła odpowiednią rezolucję, która została przyjęta.

POTRZEBA POPIERANIA PRASY SOCJALISTYCZNEJ

Tow. Gromadzki podniósł konieczność energicznego poparcia prasy socjalistycznej i czytelnictwa socjalistycznego przez działaczą samorządowych P. P. S., zgłaszając następującą rezolucję, która jednomyślnie została przyjęta:

Konferencja zobowiązuje frakcje radnych, magistraty socjalistyczne i odpowiednie ławników do usilnych starań aby pisma socjalistyczne lub związane z ruchem robotniczym były abonowane w instytucjach miejskich.

Konferencja zobowiązuje działaczy samorządowych P. P. S. do zakładania miejskich bibliotek i czytelni, oraz do starania, by pisma, wydawnictwa i książki o treści socjalistycznej znalazły w nich należne miejsce. W in. instytucjach miejskich literatura socjalistyczna winna być również należycie uwzględniona.

Konferencja zobowiązuje działaczy samorządowych P. P. S. do czynienia zakupów książek i pism przedewszystkiem w Księgarni Robotniczej, Warszawa, Warecka 9.

Po wyczerpaniu listy mówców przewodniczący pos. Bień poddał pod głosowanie rezolucję zgłoszoną przez tow. posłów Ziemięckiego i Nowickiego. Zostały one jednomyślnie przyjęte.

Szereg wniosków odesłano do „Komisji Tymczasowej dla spraw samorządowych”.

O godz. 9.15 wiecz. konferencja została zamknięta.

SKŁAD TYMCZASOWEJ KOMISJI SAMORZĄDOWEJ

Do Tymczasowej Komisji Samorządowej Konferencja powołała tow. tow.: Bienia, prezydenta Sosnowca, Ciołkosza, Hausnera, Jaworowskiego, prezesa Rady miejskiej Warszawy, Gruszczyńskiego, prezydenta Kutna, Kelles - Krauzowa, ławnika oświaty Radomia, Nowickiego, Pragiera, Ziemięckiego, prezydenta Łodzi, Zbrożynę, prezydenta Płocka.

AKCJA

PRACOWNIKÓW MIEJSKICH STOLICY

KONFERENCJA Z PRZEDYDUM MIASTA.

Na skutek interwencji Zarządu Związku Pracowników Komunalnych i Użyteczności Publicznej u Prezesa Rady Miejskiej, tow. Jaworowskiego, prezydent Słomiński zaprosił do siebie przedstawicieli Związku i na odbytej w obecności tow. Jaworowskiego konferencji oświadczył:

1) W sprawie jednorazowego zasiłku dla wszystkich robotników miejskich Magistrat powziął uchwałę o wypłaceniu takiego zasiłku w wysokości 45 proc. Odnosna uchwała zostanie przesłana do Rady Miejskiej, i Rada miejska ostateczną decyzję powoła w dniu 27 września r. b. Prezydent jest przekonany, że wniosek Magistratu Rada Miejska załatwi przychylnie.

2) W sprawie pragmatyki służbowej i innych spraw, poruszonych przez Związek Prezydent przyrzekł zwołać, w najbliższym terminie specjalną konferencję na której będą wyjaśnione i omówione wszystkie sprawy sporne, nagromadzone od dłuższego czasu.

MUZEUM NUMIZMATYCZNE

W rocznicę dziesięciolecia niepodległości, w dniu 11 listopada nastąpi uroczyste otwarcie Państwowego Muzeum Numizmatycznego przy Mennicy Państwowej. Muzeum zawierać będzie około 7000 okazów numizmatycznych, wśród których znajdują się najstarsze monety polskie, sięgające XI wieku.

NOWY DYREKTOR „POLMINU”

Na miejsce prof. Piłata, który ustąpił ze stanowiska dyrektora „Polminu” po niezaakceptowaniu przez rząd podwyżki cen nafty i przetworów naftowych, mianowany został dr. Woyczyński, przyboczny lekarz Min. Spraw Wojsk, Marsz. Piłsudskiego.

Dr. Woyczyński powrócił już z Rumunii i wyjechał do Drohobycza celem objęcia stanowiska.

PRAWIE WSZYSTKIE

KASY CHORYCH ORAZ ZWIĄZKI ZAWODOWE już zaabonowały

HIGIENE PRACY

pierwszy i jedyny w Polsce organ naukowy, poświęcony higienie oraz bezpieczeństwu pracy.

Prenumerata roczna wraz z przesyłką wynosi zł. 10.—

Warszawa, Boduena 2 lub na Konto P. K. O. 17118.

Uchwały

I.

WSKAZANIA PARTJI

Konferencja Samorządowa P. P. S. stwierdza, że wskazania taktyczne kierowniczych ciał Partii, udzielone w poszczególnych sprawozdaniach organizacji partyjnej — obowiązują również radnych i członków Zarządów gminnych P. P. S.

II.

DZIAŁACZE SAMORZĄDOWI A ORGANIZACJE PARTYJNE.

Konferencja samorządowa podkreślając zależność i odpowiedzialność radnych oraz członków Zarządów gminnych P. P. S. przed kierowniczymi władzami Partii — wzywa towarzyszy samorządowców: 1) do składania systematycznych sprawozdań przed komitetami partyjnymi ze swych czynności, 2) do przedkładania Komitetom do aprobaty, względnie rozstrzygnięcia ważniejszych zagadnień gospodarki gminnej, szczególnie zaś zagadnień finansowo - budżetowych gminy, 3) do prowadzenia wraz z komitetami ustawicznej propagandy na rzecz samorządowych postulatów robotniczych wykorzystując w tym celu organizację robotniczą, oraz zwołując zebrań i wiece.

III.

SAMORZĄD A WŁADZE NADZORCZE.

Konferencja Samorządowa P. P. S. wzywa towarzyszy samorządowców do

przeciwstawiania się wszelkiego rodzaju szykanom administracyjnych władz nadzorczych, informując jednocześnie opinię robotniczą o każdorazowym konflikcie.

IV.

O JEDNOLITOŚĆ AKCJI.

Dla spopularyzowania ważniejszych postulatów robotniczych z dziedziny gospodarki samorządowej — Konferencja samorządowa P. P. S. poleca Tymczasowej Komisji Samorządowej zorganizowanie jednoczesnych i powszechnych — we wszystkich samorządach — wystąpień towarzyszy radnych z odnosnymi zawczasu omówionymi i przygotowanymi wnioskami.

V.

SAMORZĄD A KLASOWE ZWIĄZKI ZAWODOWE, ORGANIZACJE OŚWIATOWE I SPORTOWE.

Konferencja Samorządowa P. P. S. kładzie nacisk na konieczność współpracy samorządu, a zwłaszcza towarzyszy członków Zarządów Gmin, z robotniczymi klasowymi organizacjami zawodowymi, kulturalno - oświatowymi i sportowymi, a także na potrzebę szerokiej pomocy materialnej tymże organizacjom.

VI.

SPRAWA UDZIAŁU W ZARZĄDACH GMINNYCH.

Konferencja Samorządowa P. P. S. przypominając uchwały Kongresu Par-

tii, określające warunki w jakich P. P. S. może uczestniczyć w zarządach gminnych — wzywa towarzyszy samorządowców, ażeby swoje decyzje odnośnie udziału w zarządach gminnych uprzednio uzgadniali nie tylko z miejscowymi Komitetami, ale także z Tymczasową Komisją Samorządową, względnie z C. K. W.

VII.

ORGANIZACJA WSPÓŁPRACY.

Konferencja Samorządowa poleca towarzyszom samorządowcom by wspólnie z zainteresowanymi Komitetami utworzyli Wydziały Samorządowe wszędzie, gdzie dotychczas jeszcze nie zostały powołane.

VIII.

SAMORZĄD WIEJSKI.

Nadto Konferencja poleca istniejącym i funkcjonującym Wydziałom Samorządowym — otoczyć specjalną opieką sprawy samorządu wiejskiego i powiatowego — a to przez powołanie do swego składu towarzyszy członków rad gminnych, sejmików i Wydziałów sejmikowych.

IX.

SEKRETARIAT.

Celem należytego zorganizowania pracy samorządowej P. P. S. w Wydziałach Samorządowych, w Radach miejskich i Magistratach Konferencja Samorządowa P. P. S. poleca Tymczaso-

wej Komisji Samorządowej utworzenie Sekretariatu, którego kosztą poniosą towarzysze członkowie Zarządów Gminnych.

O SAMORZĄD DEMOKRATYCZNY DLA MAŁOPOLSKI

Konferencja wzywa ZPPS. do złożenia w ciągu sesji jesienniej Sejmu wniosku nagłego, domagającego się: 1) rozciągnięcia na Małopolskę ordynacji wyborczej do gmin miejskich i do samorządu powiatowego, obowiązującej w b. Kongresówce; 2) rozciągnięcia na Małopolskę ordynacji wyborczej do gmin wiejskich, obowiązującej w b. zaborze pruskim. Przez Małopolskę należy tu rozumieć ziemie b. zaboru austriackiego z wyjątkiem śląska Cieszyńskiego.

Złożenie takiego wniosku w Sejmie winno stać się dla wszystkich organizacji PPS. w Małopolsce sygnałem dla rozpoczęcia wyjątkowej agitacji wśród mas robotniczych i chłopskich na rzecz demokratycznego ustroju samorządowego.

EKSPOZT DRZEWA

Ministerjum Rolnictwa występuje z projektem zupełnego zakazania wywozu drzewa surowego z kraju. Dozwolony ma być tylko wywóz drzewa tartego i obrobionego, co przyczyniłoby się do uzdrowienia naszej gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego.

KAZIMIERZ CZAPIŃSKI

M. G. CZERNYSZEWSKI (1828—1928)

Z dzieł rosyjskiej myśli rewolucyjnej.

W Lpou upłynęło 100 lat od narodzin jednego z ciekawszych myślicieli rosyjskiego socjalizmu i rewolucji, Mikołaja Czernyszewskiego. Stał on na rubieży pomiędzy rosyjskim szlacheckim liberalizmem a nowoczesnym ruchem proletariackim. Rosyjski ruch radykalny i rewolucyjny lat 60-ych (czasy Aleksandra II) znajduje się pod jego wielkim wpływem; częściowo ten wpływ osiągnął nawet dalej. Był przedstawicielem nowej warstwy w społeczeństwie rosyjskim, tak zw. „raznocyńców”, a więc drobnej, przeważnie uboższej inteligencji. Zerwał z liberalizmem szlacheckim, którego nienawidził — i poszedł znacznie dalej na lewo. Dlatego też taki liberał, jak Turgeniew, nazwał go raz „żmiją”, a Hercen w swym zagranicznym „Kołokole” przestrzegał przed nim społeczeństwo, widząc w nim przez pewien czas narzędzie reakcji, zwalczającej ruch liberalny; potem, po strasliwie surowym wyroku na Czernyszewskiego Hercen żałował swych wystąpień. Z imieniem Czernyszewskiego łączy się zazwyczaj tak zwany ruch „nihilistyczny” lat 60 i 70-tych: materialistyczny w filozofii, rewolucyjny w polityce, socjalistyczny w zagadnieniach społecznych.

Umysł to był głęboki. Opowiadała

(patrz np. rosyjską broszurę Jarosławskiego), iż Marks uczył się rosyjskiego języka, aby móc czytać dzieła Czernyszewskiego... Był pod wpływem socjalistów utopijnych (Fourier), ale zbliżał się też nieco ku późniejszym koncepcjom walki klasowej. Wielkie znaczenie przypisywał rosyjskiej gminie („obszczy-na”), która ma ułatwić przejście do socjalizmu. Walczył o uwolnienie chłopów od pańszczyzny bez odszkodowań i o oddanie mu wszystkich gruntów. W filozofii był materialistą (wpływał Feuerbacha), i tę metodę materialistyczną stosował nawet w rozprawach estetycznych.

Czasami jednak były ciężkie (Mikołaj II, później nieco zelżało (Aleksander II), ale lud milczał, a „społeczeństwo” wraz z liberałami pełzało u tronu. Na ten widok Czernyszewski, czując swoją samotność, wypowiedział o Rosji pamiętne słowa:

— Co dotychczas Rosjanie wnieśli swego do nauki? Nic, niestety. Co wniosła nauka do życia Rosjan? Też nic. Czyż nasze powołanie ogranicza się do tego, że mamy 1.500.000 wojska i możemy, jak Hunowie lub Mongołowie, zdobyć Europę, jeśli zechcemy?”

A jeden z bohaterów jego powieści powiada:

„Nędzny naród, nędzny naród! Naród niewolników — od góry do dołu sami niewolnicy!”

Urodził się Czernyszewski w roku 1828 w Saratowie nad Wołgą, w rodzinie popa i kształcił się w duchownym

seminarium. „Seminarzyści” brali wogóle żywy udział w ruchu „nihilistycznym”. Kształcił się dalej w Petersburgu na wydziale historyczno - filologicznym. Był nauczycielem w Saratowie w gimnazjum, później w Petersburgu w korpusie kadetckim. W r. 1854 zaczyna w współpracę w miesięczniku „Sowremiennik”, gdzie wkrótce zajmuje stanowisko kierownicze; z tem piśmie związany jest najważniejszy okres w życiu Czernyszewskiego. Koło pisma zgromadzili się tacy wielkomiłośni i goślni pisarze, jak poeta Wiekrowski i krytyk Dołgobułow, przyjaciel Czernyszewskiego. Tu Cz. drukuje swe główne prace: o zniesieniu pańszczyzny, o ustroju gminnym na wsł, o literaturze rosyjskiej, a zwłaszcza swe słynne „Uwagi” do ekonomii politycznej Milla.

Sfery rządowe (aczkolwiek to się działo w „liberalnych” początkach panowania Aleksandra II) z przerażeniem i nienawiścią patrzyły na szybko wzrastający autorytet i wpływ Czernyszewskiego, boższczo młodemu radykalnego pokolenia. Reakcyjniści domagali się położenia kresu jego robocie. Nawet liberali sarkają, obrażeni tonem i radykalizmem jego prac. Rząd przygotowywał przy pomocy prowokatorów i fałszywych dokumentów atak. W roku 1862 w maju pismo „Sowremiennik” zostaje zamknięte na 8 miesięcy. W lipcu Czernyszewskiego władze zamykają do fortecy Piotrowawłowskiej na dwa lata. Tu w fortecy Czernyszewski pisze swoją słynną powieść „Czto dziełat? (Co czynić?), która zyskała ogromny rozgłos i wpływ. Bohater powieści asce-

ta-działacz Rachmietow staje się wzorem dla młodych rewolucjonistów.

Dowodów przeciw Czernyszewskiemu nie było. Ale prowokator Kostomarov sfałszykował jakieś dokumenty — i senatowi to wystarczyło. Senat skazał pisarza na 14 lat katorgi, a później na osiedlenie. Przy zatwierdzeniu wyroku termin katorgi zmniejszono do lat siedmiu. Na Mytnym placu w Petersburgu uroczystie wykonano wyrok. Przemocowano Czernyszewskiego do skupa, zrzucano mu z głowy czapkę, przełamano mu nad głowę „zpadę, odczytano wyrok — zapadły na podstawie sfałszowanego listu Czernyszewskiego, który jakoby stwierdza, że odezwy do chłopów istotnie sam ułożył. „Liberalny” car okrutnie się mścił na jednym z niewielu ludzi w Rosji o niezależnym charakterze. Szczegółowy opis ogłoszenia wyroku patrz w szkicu Sobolewa w Nr. 30 „Krasnej Niwy” za b. r.

Do roku 1871 był Czernyszewski na katordze w Kadaju koło mongolskiej granicy, później w Aleksandrowskim więzieniu. Po 2 latach fortecy i 7-miu katorgi, Czernyszewskiego zesłano do Jakuckiego okręgu na najdalej północ Syberji. Miskał tu w warunkach straszliwych, pod nadzorem kozaków. Wilijski, tak nazywało się małe osiedle, gdzie mieszkali, — nie była to nawet wioska, lecz zaledwie parę domków, zatraczonych w pustyni śnieżnej. Tu przebył lat 12! Tak rządził „liberalny” car! Tak się bał niezależnego charakteru! Podczas pobytu Czernyszewskiego w Wilijsku kilkakrotnie rosyjscy rewolucjoniści, widząc w nim swe-

go wodza i ideologa, próbują go uwolnić. Herman Łopatın robi próbę dwukrotną w r. 1871 i 1873. W r. 1875 słowny rewolucjonista Myszkin pojawia się w Wilijsku, jako rotnistrz żandarmerji z zamiarem wywiezienia Czernyszewskiego. Wywołał jednak podejrzenia — i został aresztowany. Później partja rewolucyjna „Narodnej Woli” stawiła jako jeden z warunków przerwania teroru uwolnienie pisarza.

Dopiero w roku 1883 wraca Czernyszewski do Europy, do Astrachania. Resztą sił tłomaczy 11 tomów powszechnej historii Webera. Umiera w Saratowie w r. 1889. Ale utwory Czernyszewskiego, jakkolwiek w swoim czasie legalnie drukowane, przez długie lata zostawały zakazane. Nazwisko jego przez długi czas było w pismach bardzo niemile widziane.

Czernyszewski niewątpliwie wywierał pewien wpływ i w Polsce. Sam znał język polski. W 3-tomowej powieści „Prolog” opisuje polskiego rewolucjonistę Sierakowskiego.

Obecnie w Rosji postawiono Czernyszewskiemu pomnik — np. w Saratowie, na miejscu dawnego pomnika Aleksandra II. W Saratowie zorganizowano muzeum Czernyszewskiego.

Ciekawa i mocna to była postać. Jedną z naprawdę granitowych postaci rosyjskiej (zblizającej się) rewolucji.

Ale i Czernyszewski nie ogarnął wzrokiem wszystkich groźnych sił burzycielskich, doirzewających w głębiach „muzyckiej” „Mateczki”-Rosji”.

K. Czapiński

KRONIKA POLITYCZNA

POWRÓT MARSZ. PIŁSUDSKIEGO.

Jak się dowiadujemy, Marsz. Piłsudski przedłużył swój pobyt w Rumunii, tak że powrót jego do kraju nastąpi około 25 b. m.

Z MIN. SPRAW ZAGR.

Wice-minister spraw zagr., dr. Wysocki, przyjął wczoraj na audjencji posła Rzeszy niemieckiej p. Rauschera.

Powrót p. ministra Zaleskiego z Genewy oczekiwany jest w bież. tygodniu.

PROTOKÓŁ DYPLMATYCZNY MIN. SPRAW ZAGR.

W dniu dzisiejszym objął urządowanie nowomianowany dyrektor protokołu dyplmatycznego M. S. Z., p. Karol Romer. Zastępcą dyrektora protokołu na miejsce p. Andryca został mianowany p. Raynold Przędziecki.

ZJAZD WOJEWODÓW.

Dnia 17 b. m. o godz. 10-ej rano p. minister Składkowski dokonał otwarcia zjazdu wojewodów. Do Warszawy przybyli wszyscy wojewodowie prócz pp. Krahelskiego z Brzeźcia nad Bugiem i Beczkowicza z Nowogrodka, którzy są w tej chwili na urlopie. Zastępowali ich wice-wojewodowie pp. Skrzyński i Godlewski.

Zasadniczy referat na zjeździe, zwołanym dla zajęcia się sprawami realizacji polityki aprowizacyjnej rządu, wygłosił naczelnik wydziału aprowizacyjnego M. S. W., p. Szwalbe. Następnie przemawiał podsekretarz stanu p. Jaroszyński. Na generalną dyskusję nad temi zagadnieniami zjazd został przeniesiony do Prezydium Rady Ministrów, gdzie wziął udział w obradach Premier Bartel. Po obradach uczestnicy zjazdu wraz z p. Premierem wrócili do gmachu M. S. W., gdzie spożyli wspólny obiad.

Z RUCHU SŁUŻBOWEGO.

Dr. Konrad Dynowski, referent starostwa w Ciechocinku, mianowany został starostą w Wadowicach; dr. Roman Müller, referent starostwa w Białej, mianowany został starostą w Limanowej.

ZAMKNIĘCIE „PROŚWITY“.

Ministerjum Spraw Wewnętrznych wydał rozkaz zamknięcia stowarzyszenia ukraińskiego p. n. „Proświta“ za antypaństwową działalność.

Co słychać na świecie

SKUTKI HURAGANU.

Według otrzymanych z San Juan (Pourtto Rico) doniesień rozmiary zniszczenia na wyspie wywołane przez ostatni huragan przeszły wielkość podobnych katastrof, jakie notowano w Ameryce w zeszłym stuleciu. Większość miast i osiedli uległa zupełnemu zniszczeniu. Według dotychczasowych obliczeń około 2.000 osób zostało zabitych, kilkanaście tysięcy pozostało bez dachu nad głową. Orkan, któremu towarzyszyły w niektórych okolicach burze spowodował klęski nie były wcale gaszone. Potoki górskie na wyspie w czasie ulew przybrały, niszcząc położone bliżej osiedla ludzkie. Zbiory i znajdujące się jeszcze na pniu zboże zostały wynieszone tak, że zboża, które będzie można żąć, nie dadzą nawet 1 proc. urodzaju normalnego. Wszystkie oddziały policji i wojska skoncentrowano na wyspie Pourto Rico biorąc udział w pracach restauracyjnych pomocy dla ludności. Wypuszczono nawet więźniów, którzy pod dozorem policji pracują nad naprawą dróg, przewodów telegraficznych i odbudową mieszkań za co mają obiecane wolność. Obecnie tornado posuwa się wzdłuż wysp Bahama i osiągnął już Florydę; na brzeg Florydy orkan rzucił dwa małe parowce angielskie, które uległy doszczętnemu rozbiciu.

JACKIE COOGAN NA WYSTĘPACH W LONDYŃSKIM TEATRZE.

„Le Petit Journal“ donosi z Londynu, iż młodym Jackie Coogan występować będzie wkrótce w teatrze „Palladium“ w Londynie. Ojciec jego zawiadomił właśnie telegraficznie dyrektora teatru, iż godzi się na przyjęcie zaofiarowanego honorarium w wysokości 1000 f. szt. tygodniowo. Młody Jackie występować będzie wraz z ojcem w jednoaktówce.

DYREKTOR WIELKIEGO BANKU DEFRAUDANTEM.

Policja fińska w Helsinkach aresztowała zbiegłego dyrektora brukselskiego Disconto Banku Salomona Liebermana, pod zarzutem dokonania defraudacji ogromnych sum. Jak się okazuje Lieberman przez dłuższy czas przebywał w Rydze, gdzie ukrywał się pod fałszywym nazwiskiem przenosząc się z hotelu do hotelu. Aresztowano Liebermana w podnajętym przed kilku dniami mieszkaniu prywatnym. W chwili aresztowania Lieberman usiłował popełnić samobójstwo, czemu przeszkodzono w ostatniej chwili.

JESZCZE O SPRAWIE POŁĄCZENIA ORGANIZACJI GOSPODARCZYCH DROBNYCH I WIELKICH ROLNIKÓW

Będzie, czy nie będzie?

W ostatnich czasach rozpoczęła się dyskusja na temat stworzenia jednej gospodarczej instytucji rolniczej. Jak wiadomo, ziemianie, poparci przez Rząd i przy pomocy p. Przedpełskiego, przystąpili do „frontowego ataku“ na Centralny Związek Kółek Rolniczych.

Obwieszczono światu, że p. Przedpełski z jednej strony, a p. Fudakowski z drugiej, podpisali „akt zgody“, w rezultacie którego p. Przedpełski, imieniem Kółek Rolniczych, deklarował w praktyce likwidację tychże, a p. Fudakowski, imieniem Centrali Gospodarczej obszarników, otwierał swoje ramiona dla „braci chłopów“.

Komunikaty, podpisane przez tych panów, podane były prasie, w ślad za nimi posypały się artykuły, artykułki na temat połączenia całego rolnictwa.

Po tych oświadczeniach znów świat się dowiedział, że Zarząd Główny Centralnego Związku Kółek Rolniczych wypowiedział się raczej przeciw połączeniu z Centralą obszarników.

Postanowienie to logicznie i rzeczowo słuszne, w następnym komunikacie, nadesłanym przez p. Wilkońskiego do redakcji pism, podważa się przez twierdzenie, że jakaś Komisja ma badać tę kwestię.

Czytelnik, interesujący się zagadnieniami gospodarczymi wsi, przeciera oczy i nie wie, co o tem myśleć. Więc jakże jest nareszcie, Czy będzie połączenie, czy też go nie będzie? Wiemy bardzo dobrze, że zarówno Centralne T-wo Rolnicze, na czele którego stoją obszarnicy, jak i

Centralny Związek Kółek Rolniczych, żyją subwencjami rządowymi.

Ze p. minister Niezabykowski wywiera presję na Kółka Rolnicze, to jest zupełnie zrozumiałe, ale p. minister Niezabykowski jest do pewnego stopnia upoważniony do tego, albowiem rozumuje następująco: jeżeli można było urządzić Międzypartyjny zjazd wszystkich rolników wspólnie w Warszawie, jeżeli można było robić różne narady małych i dużych rolników wspólnie i na te wspólne narady gościć się przedstawicieli drobnych rolników, to dlaczego niema być wspólnej trwałej organizacji gospodarczej? Tak myśli p. Niezabykowski.

To jego prawo, nie zapomina on, że jest reprezentantem wielkiej własności ziemskiej. Ze z drugiej strony p. Przedpełski steruje na podwórko obszarników, to też jest w porządku, bo już na różnych podwórkach bywał. Ale, że przez cały czas wspólnych konferencji przedstawiciele stronnictw demokratycznych chłopów, którzy czynnie pracują w kółkach rolniczych, gościli się pośrednio na całą kombinację, już nie jest w porządku.

W tej chwili istotnie kółka rolnicze są wadliwie postawione i nastawione na subwencję rządową, są w położeniu krytycznym i idą po linii najmniejszego oporu, tak, jak to robią obszarnicy, którzy są na utrzymaniu rządowym wraz ze swymi organizacjami.

Przecież kto zna stosunki obszarników, to wie, że nie chcą płacić składek członkowskich Związkowi Zie-

mian, że przyzwyczajeni są do życia pasywnego. Niestety — wodzowie chłopskich stronnictw też nie byli dotąd zdolni zbudować organizacji gospodarczej włościańskiej, opartej na własnych funduszach. To jest naprawdę skandal.

Gdyby Centralny Związek Kółek Rolniczych miał własne fundusze organizacyjne, to na pracę doświadczalną Rząd musiałby mu dać pieniądze, albowiem pieniądze, które daje Rząd na cele naukowe w sprawach drobnego rolnictwa nie należą do ministrów poszczególnych, lecz do obywateli, którzy płacą podatki.

Jeżeli „Wyzwolenie“ i „Stronnictwo Chłopskie“ znajdują dość miejsca w sobie i przeciwstawiają się zaprzeczaniu samodzielnej organizacji gospodarczej drobnego rolnictwa, to wówczas dopomożemy im do tego, żeby postawić Kółka Rolnicze na należytych poziomach. Jeżeli zaś Rząd nie będzie chciał dać pieniędzy podatkowych na studia doświadczalne Centralnemu Związkowi Kółek Rolniczych, a będzie dawał tylko Centralnemu T-wu Rolniczemu czyli obszarnikom, to przy najbliższej debacie nad budżetem, wogóle z budżetu Ministra Rolnictwa wykreślimy pieniądze, przeznaczane na ten cel.

Narzekać i łamać ręk nikt nigdy nie zbudował. Poczucie siły, poczucie godności własnej musi zadecydować w tej sprawie. Nie wolno zaprzeczając samodzielnej organizacji drobnych rolników, albowiem organizacja ta jest niezbędna w Polsce.

Jan Kwapiński.

Sprostowanie p. kierownika Centralnego Związku Kółek Rolniczych i sprostowania tego ocena

Od p. Czermińskiego, kierownika C. Z. K. R., otrzymaliśmy, jak naszym czytelnikom już wiadomo, sprostowanie w sprawie t. zw. unifikacji o brzmieniu następującem:

„1) Nieprawdą jest, że postanowiono pismo p. Ministra Niezabyłowskiego pozostać bez odpowiedzi i że uchwały, dotyczące działalności Centralnego Związku Kółek Rolniczych na Pomorzu, przeszły przy 4-ch wstrzymujących się od głosowania oraz, że wstrzymali się p.p.: Przedpełski, Niedzielski, Siwicz (nie Siemiec) i Olewiński.

Prawdą natomiast jest, że uchwały, dotyczące działalności na Pomorzu, przeszły wszystkimi głosami i że p.p.: Przedpełski i Siwicz nie głosowali, ponieważ nie są członkami Zarządu C. Z. K. R., przeto nie mają prawa głosowania.

2) Nieprawdą jest, że Zarząd przeszedł do porządku dziennego nad propozycją p. Przedpełskiego.

Prawdą natomiast jest, że po referacie p. prezesa Przedpełskiego, uzasadniającym potrzebę unifikacji organizacji rolniczych, uchwalono: a) przy 4-ch wstrzymujących się od głosowania, że „Zarząd upoważnia Prezydium do zebrania wszelkich szczegółów i wiadomości, dotyczących się podstaw organizacyjnych we wszystkich dzielnicach oraz gospodarczego programu unifikacji i przedłożenia tych wiadomości Zjazdowi Walnemu; b) przy 3-ch wstrzymujących się od głosowania i 3-ch przeciw, że: „Zarząd stwierdza, iż ostateczną decyzję w sprawie unifikacji może powziąć tylko Walny Zjazd C. Z. K. R. Narazie Zarząd stwierdza, iż mogą być prowadzone rozmowy unifikacyjne na zasadzie poprzednich uchwał władz C. Z. K. R.“.

Podpisy.

W związku z tem sprostowaniem otrzymujemy z kół Zarządu Głównego Centralnego Związku wyjaśnienie następujące, które podajemy dosłownie:

„Odnosnie działalności C. Z. K. R. Roln. na Pomorzu i listu p. Ministra Niezabyłowskiego, wzbraniającego rozszerzenia działalności przez C. Z. K. R. na Pomorzu, wiadomo nam, iż Zarząd Główny uchwalili wniosek pos. Langiera. Wniosek ten opiewa, iż Zarząd Gł. C. Z. K. R. postanawia w powyższej sprawie zwrócić się do Prezydium Rady Ministrów, do p. Min. Spraw Wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości i Min. Oświaty z tem, że stanowisko p. Ministra Niezabyłowskiego jest antykonstytucyjne i godzące w samodzielność i niezależność organizacji drobnych rolników. Pp. Przedpełski i Siwicz w swoich przemówieniach starali się łagodzić stanowisko członków Zarządu, tłumacząc, jakoby polityka Rządu była odmienna od stanowiska Ministra Rolnictwa.

ZIEMIANYE BEZ ZASTRZEŻENIA ZA POŁĄCZENIEM.

Komitet Centralnego T-wo Rolniczego na posiedzeniu w dniu 17 września 1928 r., solidaryzując się w zupełności z deklaracją prezesów Związku Polskich Organizacji Rolniczych i Polskim Związkiem Organizacji i Kółek Rolniczych z dn. 11 sierpnia 1928 r. w sprawie unifikacji organizacji rolniczych jednogłośnie uchwalili:

Przystąpić do pertraktacji o połączenie instytucji rolniczych na zasadach zawartych w deklaracji prezesów Związku Polskich Organizacji Rolniczych, p. K. Fudakowskiego i p. Przedpełskiego z dn. 11-go sierpnia r. b. i wynik układów przedstawić Radzie Głównej C. T. R. do zatwierdzenia.

JAK WYGLĄDA PROJEKT O UMOWACH ZBIOROWYCH

Rząd opracował projekt ustawy o umowach zbiorowych. Według projektu umowy zbiorowe ustalać uprawnienia i obowiązki pracodawców i pracowników oraz uczniów, związane z pracą najemną względnie nauką zawodową, ustalając warunki, na jakich mogą być zawierane umowy o pracę lub naukę zawodową. Uczestnikami umowy zbiorowej mogą być z jednej strony stowarzyszenia zawodowe lub gospodarcze pracodawców oraz poszczególni pracodawcy, z drugiej zaś strony związki zawodowe pracowników.

Uczestnikami umowy zbiorowej ze strony pracowników mogą być jedynie stowarzyszenia zawodowe 1) gdy istnieje umowa zbiorowa, zawarta ze stowarzyszeniem pracowników, działającą na danym terenie dotyczącą danej gałęzi pracy oraz danego działu pracy na danym obszarze, 2) we wszystkich innych wypadkach, gdy została zgłoszona inicjatywa w sprawie zawarcia umowy zbiorowej przez stowarzyszenie zawodowe pracowników, które z tytułu swej dotychczasowej działalności może reprezentować interesy pracownika danego zakładu lub zakła-

dów pracy. W razie, gdy nie zachodzi żaden z powyższych wypadków uczestnik umowy zbiorowej może być zespół pracowników.

Do zawierania umów zbiorowych uprawnione są delegacje pracowników. Zainteresowane stowarzyszenia zawodowe i reprezentacje pracownicze mogą zgłaszać we właściwej komisji pojeźdźczo - rozjemczej sprzeczki, komisja zaś obowiązana jest decyzję w ciągu trzech dni wydać. Decyzja komisji jest ostateczna.

W razie przejścia zakładu pracy w posiadanie osoby niezwiązanej umową zbiorową zachowuje wszystkie skutki prawne w stosunku do nowego posiadacza zakładu pracy.

Postanowienia umowy o pracę, zawarte bądź przed, bądź po dojściu do skutku umowy zbiorowej przez pracodawcę związanego umową zbiorową z pracownikiem, choćby niezwiązanym umową zbiorową, a niezgodne z umową zbiorową, są nieważne i ulegają automatycznie zastąpieniu przez odpowiednie postanowienia umowy zbiorowej. Artykuł ten nie ma zastosowania, jeżeli postanowienia umów o

pracę są korzystniejsze, niż odpowiednie postanowienia umowy zbiorowej.

W zakładach pracy, związanych umową zbiorową, postanowienia regulaminów pracy, niezgodne z umową zbiorową, a nie zawierające warunków korzystniejszych dla pracowników mogą być unieważnione przez obwodowego inspektora pracy.

Umowa zbiorowa może być zawarta na czas nieokreślony lub określony. Umowa zbiorowa na czas określony może być zawarta najwyżej na dwa lata. Wypowiedzenie umowy zbiorowej zawartej na czas określony, musi być dokonane na 3 miesiące przed upływem terminu jej wygaśnięcia. Umowa zawarta na czas nieokreślony musi być wypowiedziana na 3 miesiące z góry.

Członkowie stowarzyszeń zawodowych i gospodarczych lub zespołów będących uczestnikami umowy zbiorowej, oraz poszczególni pracodawcy, związani umową zbiorową, są odpowiedzialni indywidualnie, cywilnie za niewykonanie obowiązków, wynikających dla nich, jako pracodawców z umowy zbiorowej.

Przeciwko stowarzyszeniom zawodo-

PRZEGLĄD PRASY

Wyniki Komisji Ankietowej. — Dwugroszowe kłamstwa. — Skończona legenda. — Sprawa mniejszości narodowych.

„Gazeta Warszawska“ omawia wyniki pracy Komisji Ankietowej, ogłoszone już w kilku tomach, które ukazały się nakładem Prezydium Rady Ministrów. Wyniki niepokoją „Gazetę Warszawską“, gdyż Komisja domaga się stopniowej socjalizacji niektórych działów przemysłu.

„Gazeta Warszawska“ pisze:

„Stanowisko przedstawicieli robotników, dobranych przedewszystkiem z uwzględnieniem socjalistycznych organizacji, było jasne od początku, wiadomo było, że będą oni za przeprowadzeniem socjalizacji. Oczywiście, że przeciwni temu byli przedstawiciele pracodawców, ale znaleźli się w mniejszości, gdyż reszta członków komisji, swobodnie dobrana przez rząd, stanęła na stanowisku socjalistycznym. Uchwały komisji nie wiążą rządu. Ale sam fakt, że tego rodzaju uchwały przeszły w organie, pomocniczym dla rządu, jest niezwykle znamienne“.

To jest istotnie znamienne, że „reszta członków komisji“, o ile tylko nie byli pracodawcami, stanęła na stanowisku socjalistycznym. Nie wszyscy też robotnicy zasiadający w Komisji — jak to sama „Gaz. Warsz.“ zaznacza — byli socjalistami. Pomimo to szale przezwali socjalistycznym punkt widzenia. Musiały chyba już bardzo ważne argumenty za tym punktem przemawiać!

„Gazeta Poranna 2 grosze“ ma nam za złe, że oświadczyliśmy brudne sprawy, jakie zachodziły w Związku drobnych kupców-chrześcjan, który jest — jakby należało z tonu artykułu sądzić — jej wyłączną domeną. Dwugroszowiec dopuszcza się przytem małego fałszerstwa. Nie pisaliśmy, że potrafimy „bronić interesu drobnych kupców“ tylko że potrafimy „wyświetlić“ należycie całą sprawę. Zmiana frontu politycznego „Dwugroszowca“ snąc w niczem nie wpłynęła na zmianę metody kłamstw i fałszerstw.

„Naprzód“ omawia porozumienie francusko - niemieckie w sprawie opróżnienia Nadrenji. Podnosi, iż porozumienie to doszło do skutku bez udziału Polski. Czytamy w „Naprzędzie“:

„Skończona legenda i dobrze, że wiemy, jak stoimy. Zawsze lepiej mieć pewność, aniżeli żyć złudzeniami. Francja jeszcze w ciągu bież. roku ma opróżnić drugą strefę nadreńską, w 1929 r. opróżni trzecią i ostatnią strefę, Nadrenja przestanie być „asekuracją“ dla Polski. Trzeba będzie szukać innej asekuracji dla naszych granic zachodnich, a najlepszą będzie: liczyć na własne siły i na dojście z sąsiadem do porozumienia“.

„Rzeczpospolita“ omawia „Zagadnienie mniejszości narodowych w Genewie“ i twierdzi:

„Nie ulega wątpliwości, że w wielkich krajach, do których w pierwszym rzędzie i nasz zaliczyć należy, kwestia mniejszości jest podsykana i wyzyskiwana przez czynniki, których główne zadanie polega nie na usuwaniu niesprawiedliwości, ale na stwarzaniu trudności rządowi, w następstwie zaś na realizowaniu swych celów, nie mających nic wspólnego ani z poszanowaniem praw mniejszości, ani z przywilejami „jednostki“.

Tak twierdzą nacjonaliści wszystkich krajów i wszystkich narodów. Ale takie tłumaczenie, nie wystarczy. Zapominają że agitacja zawsze musi mieć podatny grunt, żeby wydała plon. W krajach, gdzie wolność i równoprawienie nie jest tylko pustym dźwiękiem, kwestii mniejszości narodowych prawie nie ma.

DRAPACZ CHMUR W WARSZAWIE

Konsorcjum kapitalistów polskich zamierza wybudować na jednym z placów przy ul. Marszałkowskiej pierwszy drapacz chmur w Warszawie. Projektowana jest budowla 18-piętrowego domu konstrukcji żelbetonowej. W przyszłym drapacz chmur mieściłby się nowoczesny hotel i dom towarowy w wielkim stylu. Trzy piętra tej budowli znajdować się będą pod ziemią, gdzie urządzona będzie wielka sala kinematograficzna.

Wym i gospodarczym może być wywołane powództwo cywilne wyłącznie o wypłacenie kar umówionych, przewidzianych w samej umowie zbiorowej za niewykonanie obowiązków wynikających z tejże umowy. W razie niewykonania warunków umowy zbiorowej akcja sądowa wytaczać może również stowarzyszenie, będące uczestnikiem umowy w imieniu i na rzecz zainteresowanych członków.

TELEGRAMY

OŚWIADCZENIE ANGIELSKIEGO DELEGATA W KWESTJI NADRENI

Londyn, 17 września (PAT.) Lord Cushenden udzielił wywiadu przedstawicielom prasy angielskiej, którym oświadczył, że w naradach prywatnych, zajął stanowisko zgodne z oświadczeniem rządu, złożonym w Izbie Gmin, podkreślając pozytywny stosunek Anglii do sprawy wcześniejszej ewakuacji Nadrenji. Narady prywatne podjęto na prośbę rządu niemieckiego, który wystąpił również z inicjatywą rozpoczęcia rokowań właściwych. Prawdopodobnie kwestie ewakuacji i odszkodowań wojennych omawiane będą łącznie. Obserwując omówił lord Cushenden sprawę długów wojennych i odszkodowań. Stanowisko rządu brytyjskiego w tych sprawach określa deklaracja Balfoura, w której przewidziano, że Wielka Brytania nie zgodzi się na żaden układ, zmniejszający sumę długów sojuszników, zaciągniętych w Anglii, do sumy mniejszej, aniżeli wynoszą zobowiązania brytyjskie wobec Stanów Zjednoczonych. Nie mogą być również przyjęte

proponowane, skłaniające bezpośrednio lub pośrednio Amerykę do zmniejszenia zobowiązań wojennych angielskich względem tego państwa, ustalonych w porozumieniu o konsolidacji długów. W. Brytania może nie tylko uiszczać się z zaciągniętych zobowiązań, lecz nawet może podnieść wysokość rat rocznych, przyjętych w porozumieniu z r. 1923. Pod tym względem rząd brytyjski nie zamierza domagać się ustępstw. Równocześnie nie może zgodzić się na jakiegokolwiek dalsze ofiary finansowe. Jeśli sprawa likwidacji odszkodowań wpłynie na porządek, to wówczas może okazać się, że Niemcy będą potrzebowały zaciągnąć nową pożyczkę, a wtedy nie będzie sprzeczności, wzbudzających bankierom amerykańskim finansowania pożyczki. W każdym razie rząd brytyjski uważa za ostateczne określenie sumy zobowiązań płatniczych niemieckich za znaczne posunięcie naprzód sprawy ewakuacji.

NIEMIECKIE GŁOSY O ANGIELSKICH POGŁOSKACH

Berlin, 17 września (PAT.) Korespondent londyński „Vossische Ztg.” donosi dziś, że w angielskich kołach politycznych i finansowych liczą się z tem, iż francusko - niemieckie rokowania w sprawie Nadrenji dojdą do skutku na podstawie zmobilizowania bonów Dawesa (obligacji przemysłowych i kolejowych) przyczem jako pierwsza transza wymieniona jest suma 100 milj. f. ang., oprocentowanych po 5 proc. i emitowanych po kursie zaledwie 75 proc. Wyżej wspomniane koła angielskie mają podkreślać, że Anglia gotowa jest ponieść pewne ofiary na rzecz ułatwienia tego rozwiązania. Ofiara ta polegać

małaby na tem, że Anglia zrzekłaby się swych dawnych zastrzeżeń przeciw mobilizowaniu obligacji, związanych z planem Dawesa, przed takim wzmocnieniem kredytu niemieckiego, któreby umożliwiło emisję al-pari. Korespondent londyński „Vossische Ztg.” komentuje tę pogłoskę londyńską w ten sposób, że minister skarbu Churchill miał się przeciwlić przy opracowywaniu budżetu, który wykazuje jakoby obecnie około 18 milionów f. deficytu, tak, że dzięki swej zgodzie i poparciu planu mobilizacji bonów Dawesa rząd angielski uzyskałby sumę, która pozwoliłaby zapłacić lufę w budżecie.

PROTEST LABOUR PARTY PRZECIWKO STANOWISKU LORDA CUSHENDENA

Londyn, 17 września (AW.). Komitet wykonawczy Labour Party ogłosił ostatnio komunikat, w którym wzywa organizacje robotnicze do energicznego protestu przeciwko poparciu jakie udzielił lord Cushenden

przemówieniu Brianda wygłoszonemu w Genewie. Labour Party wzywa Rząd Wielkiej Brytanii, aby dał przykład innym mocarstwom, proponując ogólne rozbrojenie.

ZERWANIE ROKOWAN HANDLOWYCH FINSKO-SOWIECKICH

Moskwa, 17 września (AW.). Prowadzone od dłuższego czasu rokowania sowiecko - fińskie w sprawie zawarcia układu handlowego rozbiły się ostatecznie. Finlandja odrzu-

ciła warunki sowieckie, interpretując je jako pozostające w sprzeczności z zobowiązaniami Finlandji, wypływającymi z przynależności do Ligi Narodów.

WIADOMOSCI Z CAŁEGO KRAJU

Strajk pracowników stolarskich

NOWE (Pomorz).

Od 3-go września r. b. strajkuje tu 130 stolarzy Związku Zaw. Rob. przemysłu drzewnego.

Czeladnicy pracowali w akordzie od 14 do 16 godzin dziennie, zarabiając na godzinę o 60 groszy mniej niż robotnik niewykwalifikowany.

Na zwolnionej konferencji w Inspektoracie Pracy w dn. 3 września pracodawcy wcale się nie zjawili. Stolarze zmuszeni byli przystąpić do strajku, żądając podwyżki cennika akordowego o 25 proc.

Na 12 b. m. Inspektor pracy zwołał drugą konferencję, na którą przyszło kilku majstrów, którzy oświadczyli, iż żadnej podwyżki dać nie mogą i że nie mają na to pełnomocnictw.

Strajk trwa dalej w zupełnej solidarności. Policja państwowa aresztowała 2 strajkujących robotników.

Majstrowie stolarscy podali ogłoszenia w gazetach niemieckich i polskich, iż poszukują 200 czeladników stolarskich. Majstrowie posiadają fundusze na wielkie reklamy i ogłoszenia!

Obliczone jest, iż na każdym meblu jaki wysyłają zagranicę, mają oni 110 proc. czystego zysku, ale nie mają pieniędzy na poprawę nędznego bytu pracowników.

Oddział Związku Zaw. przem. drzewnego w Nowem zwraca się do towarzyszy o pomoc materialną na przetrwanie okresu strajku.

Zwycięskie Strajki w przemyśle odzieżowym

AUGUSTÓW.

Po kilku dniach strajku w przemyśle odzieżowym, robotnicy uzyskali 8-godzinny dzień pracy i 15 proc. podwyżkę.

KROŚNIEWICE.

Po tygodniowym strajku w przemyśle odzieżowym, robotnicy uzyskali stosowanie 8-godz. dnia pracy i unormowanie płac.

Wybuch strajku w przemyśle odzieżowym

RZESZÓW.

9-go b. m. wybuchł strajk w przemyśle odzieżowym.

Robotnicy żądają stosowania 8 godz. dnia pracy i podwyższenia płac o 20 proc.

Bojkot wyrobów firmy „Fuchs i Synowie”

KRAKÓW.

Wobec skandalicznych stosunków, panujących w fabryce wyrobów cukierkowych i czekolady „Fuchs i synowie” w Warszawie, centralna komisja Związków Zawodowych poleciła organizacjom robotniczym na terenie całej Polski przeprowadzić bojkot wyrobów tej fabryki.

W wykonaniu polecenia Centralnej Komisji, krakowska Rada Związków Zawodowych na posiedzeniu dnia 13 b. m., powzięła następującą rezolucję:

„Przedstawiciele krakowskich organizacji robotniczych potępiają stanowisko firmy „Fuchs i synowie” w Warszawie i postanawiają w myśl instrukcji Centralnej Komisji Związków Zawodowych, rozpocząć energiczną akcję wśród robotników w kierunku przeprowadzenia na terenie Krakowa bojkotu wyrobów tej firmy”.

Katastrofa samochodowa

POZNAN.

Na szosie swarzędzkiej w pobliżu Antonina, wydarzyła się straszna katastrofa samochodowa, której ofiarą padł Stanisław Nowak z Zegrza. Samochód, jadący w kierunku Poznania, zderzył się z parokonnym wozem, prowadzonym przez J. Nowickiego. Wóz jechał po niewłaściwej stronie szosy i, mimo sygnałów, nie usunął się z drogi. Przy zderzeniu dyszel wozu przebił szyję siedzącemu w samochodzie St. Nowakowi. Ciężko rannego przewieziono natychmiast do lecznicy miejskiej, gdzie zmarł.

ECHA SAMOBOJSTWA W SZPITALU

Prezydent miasta zatwierdził wniosek Biura dochodzeń dyscyplinarnych, w którym służba szpitala Starozakonnich zwolniona jest od odpowiedzialności dyscyplinarnej z powodu samobójstwa popełnionego w swoim czasie przez Katarzynę Sztajerwald.

Służba oskarżona była o niedbałość, która umożliwiła popełnienie samobójstwa. Dochodzenie stwierdziło brak winy z jej strony.

BUDOWA NOWYCH ELEKTROWNI W KRAJU

Według zestawień statystycznych Ministerjum Robót Publicznych, wybudowanych zostało w ciągu ostatniego trzylecia w kraju 37 nowych elektrowni, 14 zakładów wytwarzania energii elektrycznej znajduje się obecnie w budowie.

SPÓŁDZIELCZE KURSY KORESPONDENCYJNE

Dwa lata istnienia Spółdzielczych Kursów Korespondencyjnych utwierdziły nas w przekonaniu, iż forma dokształcania się zawodowego za pomocą Kursów Korespondencyjnych jest w naszych warunkach jedynie dostępną, a przedewszystkiem dogodną formą nauczania.

Szkola korespondencyjna nie krępuje uczestnika, ani co do czasu, ani co do miejsca, gdyż polega na tem, że uczestnik otrzymuje wykłady w odbicie maszynowej — wykład ten służy do wyjaśnienia materiału, zawartego w podręczniku lub uzupełnia go. Wyznaczone ćwiczenia oraz zadania, które uczestnik musi przerobić i przesłać wykładowcy, dają możność przekonania się o tem, czy dany materiał został dobrze zrozumiany, przerobiony; w razie złego rozwiązania zadań, uczestnik obowiązany jest ponownie przerobić go. Szkoła Korespondencyjna wytrwałym, cętym i pracowitym ludziom może całkowicie zastąpić szkołę ustną.

Dzięki swej formie nauczania, a przede wszystkim — dzięki zrozumieniu potrzeby kształcenia się i dokształcania się zawodowego — Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne rozwijają się doskonale, służą prztem wyśmienicie dobru jednostek, z nich korzystających i dobru sprawy społecznej — spółdzielczości.

Przez dwa tegoroczne zjazdy spółdzielcze zostały jednomyślnie powzięte uchwały, zmierzające do stabilizacji kwalifikacji pracowników spółdzielczych. Spółdzielcze Kursy korespondencyjne uznano, jako pierwszy szczebel w naszym szkolnictwie spółdzielczym; następny — to krótkoterminowe kursy ustne, repetycje i egzamina. W ten więc sposób został całkowicie ustalony sposób dokształcania zawodowego pracowników już zatrudnionych.

Rezolucje wspomnianych zjazdów podkreśliły jednocześnie konieczność szybkiego załatwienia tych spraw, to też spodziewać się należy w roku szkolnym 1928-29 masowego zgłaszania się na Kursy. Tembardziej, iż nauka na Spółdzielczych Kursach Korespondencyjnych została udostępniona pracownikom spółdzielczym, zatrudnionym w spółdzielniach, należących do Związku, przez przyjęcie na siebie ze strony spółdzielni obowiązku ponoszenia kosztów nauki.

W rozpoczynającym się roku szkolnym Spółdzielcze Kursy Korespondencyjne wprowadzają podział programu na grupy: grupa dla pracowników sklepowych i magazynowych, grupa dla buchalterów i pracowników biurowych i grupa dla kierowników spółdzielni. Osoby, życzące otrzymać świadectwa kwalifikacyjne, obowiązująco będzie całkowicie program danej grupy. Program Kursów obejmuje zagadnienia zarówno z teorii, jak i praktyki spółdzielczości.

Zapisy przyjmuje i wszelkich informacji udziela Sekretariat Kursów (Warszawa, ul. Grzywny 13, skrz. poczt. 38). Rok szkolny 1928-29 rozpoczyna się 1 października.

NOWY TRANSPORT ARCHIWALNO — BIBLIOTECZNY Z ROSJI SOWIECKIEJ

W tych dniach nadszedł do Warszawy 5-ty transport z mieniem archiwalno-bibliotecznym, wydanym przez Z. S. R. R. na podstawie układu z dnia 16 listopada 1927 r.

Transport ten zawiera: 25 rękopisów i 390 map i planów „Wojskowo-Uczonowo Archiwum” w Moskwie; archiwum Centralnego Komitetu Obywatelskiego w Rosji; 293 fascykulów, dotyczących wywłaszczenia gruntów, leżących w pobliżu twierd na terytorium b. Królestwa Polskiego, a mianowicie: Warszawy, Lublina, Brześcia n/Bugiem i Ossowca; archiwum szkół rosyjskich początkowych, średnich i zawodowych, ewakuowanych z terytorium b. Królestwa Polskiego do Rosji; 20 fascykulów b. Archiwum Sztabu Okr. Wojskowego, odnoszących się do powstania 1830 — 1831 r.; karton, zawierający 18 pieczęci, oderwanych od dyplomów oraz jaryk chana tatarskiego Tachtamysza, pochodzący z Archiwum Koronnego Rzeczypospolitej.

WARSZAWA ROBOTNICZA

NIERYCHŁA PROCEDURA

W grudniu ubiegłego roku wykryto ogromne nadużycia w kasie samopomocy robotniczej fabryki Lilpop Rau i Loewenstein. Nadużycia te przyczyniły ogółowi robotniczemu strat na mniej więcej 12 tysięcy złotych a spowodowała je „gospodarka” delegacji robotniczej złożonej ze znanych komunistów i ich adherentów: Konstantego Madeja, Stanisława Drabika, Leonarda Gęsić-

go, Górzyńskiego i Wasilewskiego. Śledztwo podjął sędzia śledczy XII-go okręgu.

Upłynęło dziewięć miesięcy i dotychczas sprawa ta nie była sądzona. Dlaczego? — nic o tem zainteresowanym robotnikom, którzy utracili tak wielką sumę pieniędzy — nie wiadomo.

Czyżby śledztwo do tej pory nie było ukończone?

ZAKOŃCZENIE STRAJKU ROBOTNIKÓW PRZEŁADUNKOWYCH NA KOLEJCE GRÓJECKIEJ

Strajk robotników przeładunkowych na kolejce grójeckiej został wczoraj zakończony na podstawie porozumienia

osiągniętego na konferencji w Inspektoracie Pracy I obwodu.

„Tydzień Dziecka”

DZISIAJ — „DZIEŃ NIEMOWLĘCIA”

W niedzielnym numerze „Robotnika” podaliśmy spis wycieczek, zorganizowanych w „Dniu Niemowlęcia” przez Komitet Stołeczny „Tygodnia Dziecka”.

Przypominamy, że wycieczki te odbywają się właśnie dzisiaj.

Mają one na celu zaznajomienie społeczeństwa ze stacjami Opieki nad Matką i Dzieckiem, Stacjami Hygieny Zapobiegawczej, Żłobkami fabrycznymi i t. p.

TO, Z CZEGO SOCJALIZM POLSKI JEST DUMNY

„Dom Dziecka”

Robotniczego Tow. Przyjaciół Dzieci w Helenowie

KINA A „TYDZIEŃ DZIECKA”

W niedzielę liczne kina stolicy (Filharmonja, Pan, Capitol, Splendid, Światowid, Apollo, Casino, Stylowy, Rococo, Wodewil, Kinematograf Miejski) urządziły dla dzieci bezpłatne przedstawienia.

Kina: Filharmonja, Wodewil, Rococo postanowiły przez cały czas „Tygodnia Dziecka” urządzić bezpłatne przedstawienia dla dzieci codziennie od godz. 4 do 6 popoł.

„DZIEŃ WYCHOWANIA FIZYCZNEGO” (środa 19.IX)

PROGRAM DNIA.

- 1) Pokaz wzorowego ogródka Jordanowskiego na terenie Podchorążówki o godz. 11 i 17. (Wejście wprost pomnika Szopena).
- 2) Organizacja kobiet do obrony kraju na torze Polskiego Związku Łuczników przy ul. Zieleniewskiej (Praga) wprost parku Skaryszewskiego) urządziła o godz. 17 popisy: lekcie wzorową i strzelanie dla publiczności. Będzie demonstrowany łuk oryginalny, przywieziony z Peru.
- 3) „Strzelec” o godz. 17 w parku Sobieskiego (Agrykola) zademonstruje koszykówe i partię sadziny.
- 4) Bursa P. K. O. D. przy ul. Sapieżyńskiej Nr 4 da o godz. 17 popis lekkoatletyczny — piramidę i siatkówkę.

- 5) Rodzina Wojskowa na terenach swych szkółek i ogródków urządziła popisy i pogadanki.
- 6) Robotnicze Towarzystwo Przyjaciół Dzieci we wszystkich dzielnicach miasta urządziła na terenie swych burs i ognisk popisy i odczyty z wychowania fizycznego.
- 7) Wszystkie szkoły powszechne urządziły popisy gimnastyczne i pogadanki dla swych wychowanków.
- 8) Od godz. 17 do 19 odbędą się akademie w salach gimnastycznych szkół powszechnych.
- 9) O godz. 20 pułk Sztabu Generalnego, Julian Ulrych, wygłosi przez Radio odczyt na temat: „Zarys wychowania fizycznego dzieci i młodzieży”

WYCIECZKI W DNIU „UMYSŁOWEGO WYCHOWANIA DZIECKA” (20.IX)

W dniu 4-ym „Tygodnia Dziecka” (czwartek) poświęconym, wychowaniu umysłowemu, dostępne będą dla zwiedzania następujące instytucje oświatowe i wychowawcze:

1. Przedszkola Magistratu m. Warszawy w godzinach 10 — 11 i 11 — 12.
2. Szkoły powszechne: w godzinach 10 — 11 i 11 — 12.
3. Szkoły zawodowe: w godzinach od 10 — 12.
4. Szkoły specjalne: a) szkoła dla głuchoniemych, plac 3-ch Krzyży 4/6 w godz. 2—6, b) szkoła dla dzieci umysłowo upośledzonych

nych przy ul. Chłodnej Nr. 37 w godz. 9—11, oraz przy ul. Ogrodowej Nr. 42 i Nowolipie Nr. 58 w godz. 9—11 i 2—6, c) szkoła dla dzieci moralnie zaniedbanych, ul. Budowlana Nr. 13, w godz. 9 — 1 i ul. Szczęśliwicka Nr. 14 w godz. 2 — 6.

5. Biblioteki dla młodzieży. Zapisy poszczególnych osób i grup przyjmuje Polski Komitet Opieki nad Dzieckiem, ul. Jasna 11, dnia 18 i 19 b. m. (wtorek i środa) w godz. 9 rano do 3 popoł. i od 5 — 8 wiecz.

i 15 odez w żargonie.

Z sądów.

ZA ROZKLEJANIE AFISZÓW WYBORCZYCH.

20 lutego r. b. w Warszawie przy ul. Piwnej ujęto jednego z trzech osobników, rozklejających skonfiskowane komunistyczne odezwy wyborcze na murach Aresztowanego okazał się Jakób Jelenkiewicz, przy którym znaleziono puszkę z klejem, pedzel

Oskarżony Jelenkiewicz do winy nie przyznał się, twierdząc, że nie wiedział nic o konfiskacie i że rozpowszechnianie tej odezwy jest zabronione. Rozklejał ją na murach domów tylko dla zarobku.

Sąd Okręgowy skazał go na zamknięcie w twierdzy na 1 rok z zaliczeniem więzienia przewencyjnego od czerwca b. r. oraz na 40 zł. kosztów sądowych. H. O.

WARSZAWSKA ORGANIZACJA P. P. S. POSIEDZENIA, ZGOMADZENIA, ODCZYT

We wtorek, 18 b. m.

Koło Tytoniowców. O godz. 6 wiecz. w lokalu dzielnicy, Grójecka 59, zebranie Koła.

Koło Rzeźników. O godz. 7, Chłodna 41, zebranie członków Koła.

Śródmieście. O godz. 7, Al. Jerozolimskie Nr. 6, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Ochoła. O godz. 7, Grójecka 59, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Powązki. O godz. 7, Okopowa 30, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Praga. O godz. 7, Brukowa 29, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Grochów. O g. 7, Grochowska 12, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Koło P. P. S. Pracowników Miejskich. O godz. 5½ w lokalu W.O.K.R., Al. Jerozolimskie Nr. 6, posiedzenie komitetu.

W środę, dnia 19 b. m.

Koszyki. O godz. 7, Al. Jerozolimskie 6, zebranie członków dzielnicy.

Wola-Czysto. O godz. 7-ej, Wolska 44, ogólne zebranie członków dzielnicy.

Praga. O godz. 7, Brukowa 29, zebranie członków dzielnicy.

Mokotów. O godz. 7, Bagatela 12, ogólne zebranie członków.

Starówka. O godz. 7, Rycerska 6, zebranie członków dzielnicy.

Koło Młynarzy. O godz. 7, Rycerska 6, ogólne zebranie Koła.

Koło Annapol. O godz. 7 w budynku nr. 3, zebranie Koła.

Jerozolima. O godz. 7, Chłodna 41, posiedzenie komitetu dzielnicowego.

RUCH ZAWODOWY

POSIEDZENIE KOMISJI CENTRALNEJ ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

Dzisiaj o godz. 10 rano, w lokalu Komisji Centralnej Związków Zawodowych (w gmachu Z. Z. K. przy ul. Czerwonego Krzyża 20) — odbędzie się posiedzenie Komisji.

WIADOMOŚCI WARSZAWSKIEGO WYDZIAŁU KOBIECEGO

Posiedzenie Warszawskiego Wydziału Kobięcego odbędzie się we wtorek 18-go b. m. o godz. 5 pp. w lokalu Sekretariatu Wydziału, Al. Jerozolimskie Nr. 6 pok 12.

Ze względu na bardzo ważne i pilne sprawy, obecność wszystkich członków Wydziału konieczna.

Posiedzenie Komisji Gospodarczej Krajowej Konferencji Kobięcych odbędzie się dziś w tymże lokalu o godz. 7 wiecz.

MŁODZIEŻ

I KONFERENCJA MŁODZIEŻY T. U. R. OKREGU WARSZAWA-PODMIEJSKA.

W niedzielę, 23 b. m., w lokalu przy ul. Długiej Nr 19, o godz. 10 rano odbędzie się pierwsza Okręgowa Konferencja Organizacji Młodzieży T. U. R., działających na terenie O. K. R. Warszawa-Podmiejska.

Wzywa się wszystkie organizacje miejscowe Młodzieży T. U. R. do licznego obelania Konferencji.

Porządek dzienny zostanie ogłoszony jutro.

Komisja Organizacyjna Okręgu Warszawa-Podm. Organ. Młodz. T.U.R.

Ruch kult.-oświatowy

Zniżki do „Teatro dei Piccoli”. K.M.K.A. uzyskała w „Teatro dei Piccoli” zniżki na przedstawienia. Najbliższe przedstawienie ulgowe odbędzie się 21 b. m. o godz. 7.15 w. Bilety można nabywać w biurze K.M.K.A. (Chmielna 49) przez cały dzień, od godz. 10 rano do godz. 20 bez przerwy.

Z teatrów świetlnych

„Czarne sylwetki”.

Tytuł filmu zdalaka pachnie zbrodnią i kryminałem. Przypuszczenie się sprawdza. Banda „wytwornych” i mniej „wytwornych” zbrodniarzy powiększa się o nową członkinię, która w istocie szukała tylko sposobu uwolnienia swego niewinnie oskarżonego narzeczonego. W poszukiwaniu ukradzionych walorów, sprytna panna dostaje się między bandytów i skłania ich do zwrótu pieniędzy, o których kradzież posadzano jej ukochanego. A że w jednej z wypraw uccia dziewczyna ostrzeżenia właścicieli przed planowanym rabunkiem, następuje porachunek ze zdrajczynią, w czasie którego ginie romantyczny heros i kilku bandytów.

Z.

CO GRAJA KINA?

Apollo: „Kropka nad i”.

Casino: „Czarne sylwetki”.

Colosseum: „Dolar, serce i przypadek”.

Capitol: „Szaleńcy”.

Filharmonia: „Titanic”.

Miejski. Narodziny świata.

Palace: „Czerwony Bies”.

Pan: „Szaleńcy”.

Rococo: „Biały Pająk”.

Stylowy: „Hrabia Cagliostro”.

Światowid: „Jad miłości”.

Wodewil: „Z raju bolszewickiego”.

Splendid: „Jad miłości”.

Kino-Teatr CASINO N.-Świat 50.

Pocz. o godz. 6-ej.

Orkiestra pod batutą Adama Furmańskiego.

Produkcja 1928/29.

Bilety ulgowe i passe partout nie ważne!

MARY ASTOR najpiękniejsza amerykańka

EDMUND LOWE król elegancji

w dramacie, reżyserji Irvinga Cummingsa

CZARNE SYLWETKI

ilustrującym zakulisowe życie amerykańskich „Night Clubów”

oraz znakomici odtwórcy ról ordynansów w filmie „Świat w płomieniach”.

Ted Mc. Namara i Sammy Cohen

w farsie, będącej rekordem humoru, dowcipu i pomysowości

HIPEK i LOPEK

(...wśród ludożerców)

Własna: FOX-FILM.

PAN Nowy Świat 40. Pocz. o g. 6 pp.

ATLANTYDA

Niesamowita historia

Antinei według

PIOTRA BENOIT

W rolach gł.

Stanisława NAPIORKOWSKA

JEAN ANGELO

CAPITOL

Marszałkowska 125

Pocz. o g. 4.30 pp.

OSTATNIE DNI

SZALENCY

Rewelacyjny

film polski

Ceny

zniżone

W O D E W I L

Nowy Świat 43

Pocz. 5. ost. 10.15

Specjalne ilustracje muzyczna wielkiej orkiestry symfonicznej pod batutą

J. Jakubowskiego

Pierwszy film polsko-amerykański

wytw. ERDA-FILM dla Universal

Pictures Corp., New-York

„Z RAJU

BOLSZEWICKIEGO”

Dramat wielkiego serca Polki-Matki i Polki-Kochanki, pragnącej wyrwać

swe dziecię z rąk czerwonych zbirów

Realizacja CARMINE GALLONE

W roli głównej:

Najsubtelniejsza artystka

świata

OLGA CZECHOWA

Po raz pierwszy w filmie zagranicznym

w specjalnych zdjęciach w Suwalsku

czynnie biorą czynny udział pulki

polkich ułanów, szwoleżerów oraz

artylerji.

Bilety bezpłatne i ulgowe

nieważne.

SKRZYDŁA

(WINGS)

najpotężniejszy dramat lotniczy

! PIERWSZY FILM

DŹWIĘKOWY!

Wytwórni „PARAMOUNT”

wkrótce w kinie „CASINO”

Kino „PALACE”

Chmielna 9. Pocz. o godz. 6-ej pp.

„CZERWONY BIES”

dramat z życia pięknej księżniczki rosyjskiej, otoczonej zgrają przebiegłych

agentów sowieckich.

W rolach głównych:

czarujący-uroczy SUZY VERNOM

„KRÓLOWA PIĘKNOŚCI” PARYZA

MICHAŁ BOHNNEN

KINEMATOGRAF MIEJSKI

Hipotecka 8. Długa 25.

Pocz. o godz. 6.30.

Dla młodzieży dozwolone

NARODZINY ŚWIATA

Epokowy film ilustrujący powstanie i ewolucję

WIAŁA i CZŁOWIEKA

Monop. na Eurore HAIK. Eksploat. DEP-KIN

NADPROGRAM

Codziennie o godz. 12 i 5 pp. w

niedziele i święta tylko o godz. 12 w poł.

SEANS OŚWIATOWY

Ceny na wszystkie miejsca po 20 gr.

ZA 5 GROSZY. Za 5 groszy można

przeczytać w Czytelnicy Pism Tow. Uni-

wersytetu Robotniczego, Al. Jerozolim-

skie 6 — 4, wszystkie dzienniki, pisma

ilustrowane, sportowe, literackie, polity-

czno - społeczne, humorystyczne, ekono-

miczne, zawodowe i t. d. razem około

160 czasopism — codziennie od 6 — 8

ZE SPORTU

Z NOTATNIKA SPORTOWCA

(myśli i uwagi).

BEZPRAWIE WYDZIAŁU GIER I DYSCYPLINY L. O. Z. P. N.

Dziwne i niejednokrotnie niczym niezasadnione pomieszczenie pojęć panuje w najwyższych organach piłkarskich Polski. Fakt, jaki wydarzył się w Lwowskim Okręgowym Zw. P. N. jest najlepszym tego przykładem.

Dnia 16 czerwca r. b. zawieszono i ukarano grzywną jeden z robotniczych klubów sportowych lwowskich, a mianowicie R.K.S. Cóż się stało przyczyną tak srogość zarządzenia? Dalibóg trudno uwierzyć. Otóż Wydział gier i dyscypliny tamtejszego Związku zażądał od RKS-u, by klub w ciągu trzech dni od otrzymania pisma przesłał zwolnienie gracza Wasiewicza do sekretariatu LOZPN-u. Co za urojone żądanie.

Wydział gier żąda zwolnienia gracza, w jakim celu? do jakich manipulacji? Czyż istnieją przepisy uprawniające jakąkolwiek władzę sportową do tego rodzaju nakazów? Nadużycie władzy jest tutaj, aż nadto widoczne. RKS, tymczasem pozostaje nadal zawieszony. Protest robotniczego klubu przesłany PZPN-owi jeszcze w czerwcu nie został załatwiony. PZPN — dziś po trzech miesiącach, raczył zażądać dopiero wyjaśnień. Pośpiech, naprawdę, niebawym!

Cała sportowa robotnicza Polska musi przyjąć ten fakt z oburzeniem. Sprawa powinna być już w najbliższej przyszłości zdecydowanie rozstrzygnięta. RKS-owi musi być dana należyta satysfakcja, za trzymiesięczne bezprawne zawieszenie. Na straży odpowiedniego załatwienia wspomnianej kwestji stoi opinia publiczna sportowych mas proletariackich Polski.

Mieczysław Kral.

KOBIECY ROB. KLUB SPORTOWY „START”.

Młoda drużyna siatkówki zorganizowana przy Kob. Rob. Kl. Sport. „Start” rozwija się bardzo pomyślnie. W ostatnich tygodniach drużyna rozegrała szereg spotkań uzyskując naogół niezłe wyniki. W bieżącym tygodniu drużyna rozegra dalsze dwa spotkania. Mianowicie dziś o godz. 17 i pół odbędzie się na boisku Ofic. Szkoły Sanit. (Piękna róg Wiejskiej) mecz pomiędzy drugą drużyną „Startu” a Strzelcem. W czwartek zaś o tej samej godzinie Start III rozegra mecz z drużyną „Rodziny Wojskowej”.

SKRA II — ŻOLIBÓRZ 4:2 (1:1).

Zawody towarzyskie rozegrane na boisku „Skry” zakończyły się zwycięstwem zwycięstwem „Skry” w stosunku 4:2 (1:1). Bramki zdobyli: dla „Skry” Makowski (2). Sodoma i Łukasiewicz a dla Żoliborza — Barbosiewicz i Woźniak. Przedmecz pomiędzy „Prześlnością” Skry, a Żoliborzem II zakończył się również zwycięstwem „Skry” w stosunku 6:2 (2:0), przyczem wyróżnili się w zwycięstwach — bramkarz i zdobywca 4 bramek — Komendarczyk.

RUCH — POLONIA (Bydgoszcz) 0:1 (0:0).

Rozegrany w niedzielę mecz o mistrzostwo I grupy z cyklu gier o wejście do Ligi między robotniczym Ruchem, a Polonią (Bydgoszcz) zakończył się nieznacznie przegraną drużyny stołecznej, w stos. 1:0. Jedyna bramka padła na 5 minut przed końcem. W nadchodzącą niedzielę Ruch gra z Pogonią (Poznań).

O WEJŚCIE DO LIGI.

W meczu o mistrzostwo Polski i o wejście do Ligi pomiędzy Ł.T.S.G i Pogonią poznańską wygrało Ł.T.S.G. 4:2 (1:1).

KRONIKA

STAN POGODY.

Prawdopodobny przebieg pogody w dniu dzisiejszym: Na południu kraju zachmurzenie duże i możliwe deszcze, poatem dość pogodnie. W całym kraju nieco ciepło. Rankiem miejscami mglisto. Słabe wiatry miejscowe.

Rejestracja ur. w r. 1910. Jutro, w kolejnym dniu powszedniej rejestracji mężczyzn, ur. w r. 1910, zamieszkałych stałe w Warszawie i przebywających w stolicy, a niemających stałego faktycznego miejsca zamieszkania, winni stawić się w sekcji wojskowej Magistratu (Senatorska 6) w godz. od 9 do 15, zamieszkałych w 3 komisariacie, nazwiska których rozpoczynają się od L. do Z., w czwartek zaś wszyscy zamieszkał w 4 komisariacie.

Konferencja w sprawie letnisk. Jutro w Warszawskim Urzędzie Wojewódzkim odbędzie się konferencja regionalna 7 starostów województwa warszawskiego. Konferencja ma na celu omówienie kwestji, związanych z podniesieniem stanu okolic podmiejskich, a w szczególności letnisk. Zajmie się więc planem wyznaczeniem terenów na letniska, ulepszeniami komunikacyjnymi i aprowizacyjnymi, stanem sanitarnym i wyglądem estetycznym tych osiedli i t. p.

Z Tow. Kooperatystów. Pierwsze po wakacjach letnich zebranie odczytowe Tow. Kooperatystów odbędzie się dziś o godz. 7 wiecz. w sali odczytowej Domu Spółdzielczości Rolniczej (Warecka 11-a) Referat wygłosi ob. Aleksander Mankiewicz na temat: „Stan obecny spółdzielczości w Rosji sowieckiej”. Wstęp wolny.

ZNOWU UPADEK Z RUSZTOWANIA

Przy ul. Czerniakowskiej Nr. 194, na terenie garażów p. t. „B-cia Ladyńscy”, zajęta przy budowie domu, jako pomocnica przy murarzach, 22-letnia Janina Sochaczewska, spadła z rusztowania z

wysokości I-go piętra, doznając potłuczenia okolicy krzyża. Pogotowie przewiozło Sochaczewską do szpitala św. Rocha. (Wad.).

PORANIONY NOŻEM PRZEZ KOBIETĘ

Przy zbiegu ul. Al. Jerozolimskiej i Marszałkowskiej, wczoraj o godz. 15 jakaś pijana kobieta, uzbrojona w nóż, napadła na Pawła Szalwińskiego, lat 27 (Żoliborz) zadając mu rany ciele prawego boku i karku. Pogotowie, po opatrunku, przewiozło ranego do szpitala na Czyste Sprawczyńię

krwawej zemsty zatrzymano i odprowadzono do 13 komisariatu. Ponieważ podawała się ona za żonę Szalwińskiego, następnie za Szostek i wreszcie za Kalinowską, przeto badanie jej odłożono do czasu zupełnego wytrzeźwienia. (Wad.).

PRZYGNIECIONY WOZEM

Przy ul. Towarowej Nr. 6, w bramie, wóz ciężarowy przygniół do muru 24-letniego Chaima Waserfronta, ekspedytora (Pańska 51). Lekarz Pogotowia stwierdził po-

tluczenie klatki piersiowej i złamanie kilku żeber z lewej strony. Po opatrunku, Waserfronta w stanie ciężkim przewieziono do szpitala Dz. Jezus. (Wad.).

WYSTRZEGAĆ SIĘ NIEZNAJOMYCH

Panna F. N., lat 26, zamieszkała przy ul. Osieckiej 25, poznała się onegdaj na zabawie Pogotowia Ratunkowego w Ogrodzie Saskim z jakimś eleganckim młodzieńcem, który podał się za Aleksandra Zapolskiego, zamieszkałego przy ul. Wolskiej 23. Kiedy obejrzano już cały teren zabawy, panna F. N. wraz ze swym nowym znajomym udała

się na spacer do Grochowa tramwajem. Rzekomy Zapolski, wyprowadziwszy swą towarzyszkę w pole, dopuścił się na niej gwałtu. Wywiadowcy policyjni, którzy udali się na ul. Wolską 23, poszukując młodzieńca, dowiedzieli się, iż taki nigdy tam nie zamieszkiwał. Prawdopodobnie i nazwisko Zapolski zostało zmyślone. (Kc.).

UPADEK Z II-GO PIĘTRA

Przy ul. Grzybowskiej Nr. 68, lokatorka tegoż domu, 22-letnia Eugenia Sosnowska, prasowaczka, usiadła na parapecie okna, straciła równowagę i wypadła z okna II-go piętra na bruk podwórza. Lekarz Pogoto-

wia stwierdził ogólne potłuczenie i ramitluczoną czoła z objawami pęknięcia czaszki. Po opatrunku Sosnowska w stanie ciężkim przewieziono do szpitala Dz. Jezus.

Z GŁODU

Na ul. Chocimskiej Nr. 17 w Mokotowie zasłabła nagle 20-letnia Stanisława Talarczykówna, mieszkanka Grójca. Lekarz Pogotowia stwierdził, że przyczyną osłabienia

było wycieńczenie z głodu. Po zastosowaniu odpowiednich zabiegów, Talarczykównę przewieziono do szpitala Dz. Jezus.

WYPADEK TRAMWAJOWY

Na ul. Żelaznej w pobliżu Ceglanej dostał się pod tramwaj 56-letni Piotr Cichoński, handlarz (Krochmalna 52). Lekarz Pogotowia stwierdził u niego złamanie podstawy

czaszki, ranę tłuczoną czoła i wstrząs mózgu. Po opatrunku Cichońskiego w stanie ciężkim przewieziono do szpitala Dz. Jezus. (Wad.).

WYPADKI SAMOCHODOWE

— Na ul. Dobrej samochód potrafił 22-l. Piotra Pisklo, urzędnika (pl. Parysowski 7), który został zraniony w głowę i czoło.

— Na ul. Chmielnej przed domem Nr. 108 wpadła pod samochód 5-letnia Alina Bor-

kowska, przy rodzicach (Chmielna 108), puszczonej samopas na ulicę. Dziecko doznało złamania prawego podudzia.

Poszwankowanych opatrzyło Pogotowie.

Z GIEŁDY

Dolary notowano 8,88%, dewizy New-York 8,90. Bank Polski płacił za dolary 8,86%, za dewizy 8,88. W grupie dewiz europejskich obniżyła się nieco Holandia i Belgia, natomiast podniósł się nieco Wiedeń. Na rynku prywatnym dolary 8,88%. Za ruble złote płacono 4,67, za czerwonce sowieckie 3,12%

CO USŁYSZYMY PRZEZ WARSZAWSKIE RADJO

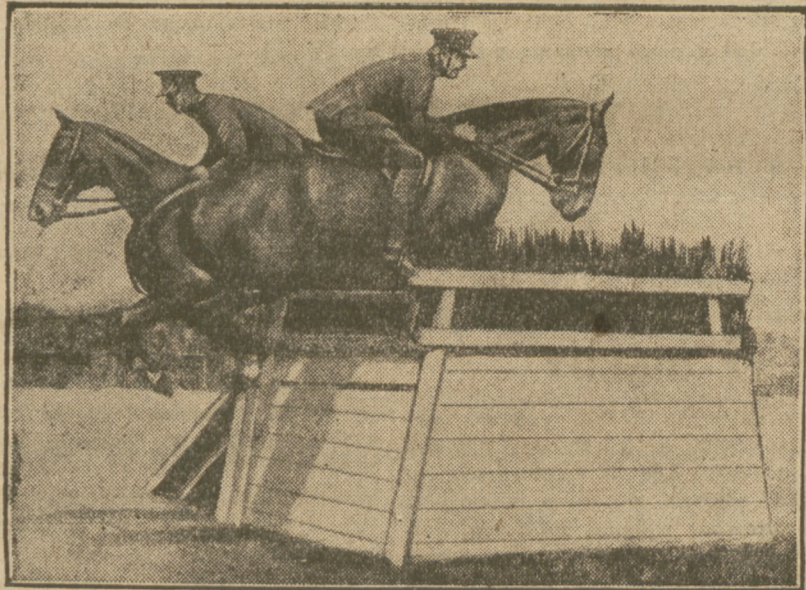
DZIŚ.

13.00 — 13.10 Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie, komunikat lotniczo-meteorologiczny. 13.10 — 15.00 Przerwa. 15.00 — 15.20 Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy, nadprogram. 15.20 — 17.00 Przerwa. 17.00 — 17.25 „La politique étrangère de la Pologne au mois d'août”. (z cyklu odczytów, organizowanych przez Min. Spraw Zagr. 17.25 — 17.50 Transmisja odczytu z Poznania. 17.50 — 18.00 Przerwa. 18.00 — 19.00 Koncert popołudniowy. Wykonawcy: Orkiestra P. R. pod dyr. Józefa Ozimieńskiego i Apolinary Szeluta (fort.). 19.00 — 19.20 Rozmaitości oraz komunikat Tow. Zach. do Hodowli Koni w Polsce. 19.20 — 19.30 Przerwa. 19.30 — 19.55 Odczyt p. t. „Jak zapobiegać gruźlicy u dzieci”. 19.55 — 20.05 Komunikat rolniczy oraz transmisja z Krakowa notowań giełdy zbożowej krakowskiej. 20.05 — 20.30 Odczyt p. t. „Opieka społeczna nad niemowlęciem” (organizowany z okazji „Tygodnia dziecka”). 20.30 Koncert wieczorny. W przerwie biuletyn „Messager Polonais” w języku francuskim. 22.00 — 22.05 Sygnał czasu, komunikat lotniczo-meteorologiczny. 22.05 Komunikaty PAT, policyjne, sportowe, nadprogram. 23.30 Transmisja muzyki tanecznej.

JUTRO.

13.00 — 13.10. Sygnał czasu, hejnał z wieży Mariackiej w Krakowie, komunikat lotniczo-meteorologiczny. 13.10 — 15.00 Przerwa. 15.00 — 15.20. Komunikaty: meteorologiczny, gospodarczy, nadprogram. 15.20 — 16.30. Przerwa. 16.30 — 16.45. Komunikat harcerski. 16.45 — 17.00. Przerwa. 17.00 — 17.25. Program dla młodzieży. Transmisja z Krakowa. 17.25 — 17.50. „Skrzynka pocztowa”. 17.50 — 18.00. Przerwa. 18.00 — 19.00. Koncert popołudniowy popularny w wykonaniu orkiestry P. R. pod dyr. J. Ozimieńskiego. 19.00 — 19.20. Rozmaitości, oraz komunikat Tow. Zach. do Hodowli Koni w Polsce. 19.20 — 19.30. Przerwa. 19.30 —

TRUDNY SKOK

Podwójny skok, w przeciwnych kierunkach, wykonany niedawno podczas jednego z angielskich konkursów kawalerskich.

KAZIMIERZ ANDRZEJ JAWORSKI. STRZAŁY EROSA

Ale Marek już się pohamował. Widać, że dziewczyna odłożyła zbiorę z wymuszonym, zakłopotanym uśmiechem rzekł:

— Wiesz, nikt tego nie czytał. Nie chciałyby, przynajmniej teraz.

Rozumiemy, wszystko rozumiemy, kawalerze! A któż to jest ta twoja kochanka?

Marek skrzywił się boleśnie. Jednakże ta Krysią nie zawsze jest subtelna. Czasami wylazi z niej ulica.

— Mówmy o czym innym. Dlaczego nie chciałaś nocować dzisiaj w domu?

— O, panie poeto! Na niedyskretnie pytanie odpowiadasz taką samą monetą. Ale dobrze. Mogę ci to powiedzieć.

Nie było w tem zresztą nic nadzwyczajnego. Wartunki mieszkaniowe. Krysią gnieździła się kątem u żony pewnego kolejarza. Gdy mąż jej był w rozjeździe, co zresztą trafiało się w większości dni w tygodniu, swobodnie zajmowała swój kącik. Gdy nocowała w domu, wtedy było gorzej, wciąż musiała znosić jakieś obelżywe przytyki. To też zazwyczaj starała się dla uniknięcia przykrości nocy te spędzać gdzieś indziej. Nie

zawsze to się, oczywiście, udawało. Tej nocy srogi purytanin, który zresztą skrupulatnie wyduszał od niej należność za komorne, był właśnie w mieście. I to był powód nieoczekiwanej wizyty Krysi.

Znowu zaczęli czytać. Marek, chcąc dowiedzieć się jakichś szczegółów z życia swego gościa, po paru minutach oderwał się od książki i zapytał:

— Zauważyłem, że z przyjemnością zaglądaś do „Pana Tadeusza”. Mówiłaś, że wiażesz z nim pewne wspomnienia. Można wiedzieć, jakie?

— Odpowiem ci twymi słowami: mówmy o czym innym. Są rzeczy, których lepiej nie dotykać.

— Nie chciałem cię, Krysiu, niczem urazić. I rozumiem bardzo dobrze, że niczem nie zasłużyłem jeszcze sobie na zaufanie z twojej strony.

— Może kiedyś indziej, Marku. Powiedz mi lepiej co o swoich wierszach. Czy jesteś sławnym poetą?

Marek uśmiechnął się:

— O bardzo nawet, wiersze moje obiegły już wszystkich wydawców i żaden nie chciał wydać książki.

— Więc jeszcze nic nie drukowałaś? A szkoda. Te rzeczy, któreś mi wtedy czytała, bardzo mi się podobały. A nie mógłbyś sam wydać?

— Myślę właśnie o tem. Ale to za kosztowna rzecz.

TEATR I MUZYKA

Dziś w teatrach miejskich

Wielki o 8-ej „Królowa Jadwiga”

Narodowy o 8 ej Dziękuję za służbę”

Letni

Występy „Teatro dei Piccoli” 2 przedst. o 7.15 i 9.15

Teatr Wielki. Dziś „Królowa Jadwiga”. Jutro „Lohengrin”.

Teatr Narodowy. Dziś premiera komedii Włodzimierza Perzyńskiego p. t. „Dziękuję za służbę”.

Teatr Letni. „Teatro dei Piccoli”.

Teatr Polski. Dziś i jutro „Tamten”.

Teatr Mały. „Kochanek pani Vidal”.

Teatr Regionalny, Czerwonego Krzyża 20. Dziś przedstawienie „Wesele na Kurpiach”. Bilety są do nabycia od 11 — 7 w dziennej kasie teatru, róg Alei 3 Maja i Nowego Świata.

Teatry Praskie i Nowości. Z powodu remontu nieczynne.

Morskie Oko (Jasna 3). Dziś premiera przeglądu największych sukcesów sezonu p. t. „To, co najlepsze”.

Teatr „Czerwony As”. Dziś powtórzenie nowego programu „Ach ci nasi lotnicy”.

Teatr „Qui Pro Quo”. „Krewni z Qui Pro Quo”.

Teatr „Bagatela”. „Serwus Bagatela”.

Specjalne przedstawienie dla dzieci i młodzieży. Dyrekcja „Teatro dei Piccoli” w czwartek o godz. 5 popoł. daje specjalne przedstawienie dla dzieci z tym samym programem.

Telegram

pepege grudziadz

PEPEGE T.A. GRUDZIADZ
OTRZY-7-WRZ. 1928 MANG
ODPOWIEDZIANO
URZĄD REJISTRATURY

Przyjęto dn. 7 9 1928

godz. 16 45

z 3

podpis

włno targi polnocne 208 12 7 15 15

= komitet sedzowski targow odznaczył wyroby pepege złotym

medalem winszuje = salit +

WIEDZA — TO POTĘGA, POTĘGA — TO WIEDZA
ZAKŁADAJCIE WSZĘDZIE ODDZIAŁY T. U. R.

BRIAND

wygłaszał swoje, głośne już dziś, przemówienie na temat rozbrojenia, na Zgromadzeniu Ligi Narodów

nastu utworów Krysią wystąpiła z dziwną i nieoczekiwaną propozycją:

— Czybyś ty nie zechciał, Marku, dawać mi lekcji?

— ?

— No tak, lekcji. Ze dwa razy na tydzień. Poczytalibyśmy coś wspólnie, a tybyś mi niezrozumiałe rzeczy tłumaczył.

— Z największą przyjemnością, Krysiu! — Radość niezmierną zalała mu serce. To jest pierwsze zwycięstwo jego duszy. Więc miał rację, twierdząc, że poezja uszlachetnia! Kto wie, może w ten sposób zwolna uda mu się tę dziewczynę „nawrócić”!

— I będę ci płacił.

— Ależ nie. Nic nie chcę.

— Nie mogę przecież wyzyskiwać twego czasu.

— Oddam ci go z radością, Krysiu! Gdybyś wiedziała, jak mię twa prośba uszczęśliwiła!

— Więc porachujemy się inaczej. Znowu zgryzłyśmy się. No tak ale przecież nie powinien się dziwić. Apostołstwo to praca długa i ciężka i nierychło daje wyniki. Zresztą śmieszne. Po tamtej nocy słowa jej są zupełnie naturalne.

— Nie trzeba, Krysiu. Nic nie trzeba. Ja zupełnie bezinteresownie, — płać za to, zarumieniony jak żak.

Ale zbliżała się północ. Czas najwyższy spocząć, zwłaszcza, że

Marek miał nazajutrz o ósmej rano pójść do gimnazjum.

— Pójdziemy spać, Krysiu! Już późna godzina! — Głos drżał mu nieco, gdy to mówił. Zbliżała się chwila przełomowa, gdy musiał stoczyć ze sobą walkę. Urok fizyczny Krysi, który go oczarował od pierwszego wejrzenia, mówił mu, że to będzie walka ciężka. A jeśli go ona opłacie swym czałem, czuł, że się jej nie oprze. W świadomości jego błyskawicznie przemknęły dwa pewniki: nie wolno mu po raz drugi profanować uczuć Stefi; dla dobra sprawy, podjętej przez samą Krysię, musi się do niej stanowczo od dziś inaczej stosunkować. Batogiem żelaznej woli smagać zmysły, by jak psy zbite legły pokornie u jego nóg!

— Ale będziemy spać osobno. Ułożę się tu na krzesłach, podścielę sobie palto pod nogi i przykryję się twym żakiem. Dobrze, Krysiu?

— Także. Wymyślił poetycki! Wzruszyła ramionami, ale coś ciepłego zamiętała w jej oczach. Niby błysk rozróżnienia. Chwila certacji. Nie może pozwolić, by spał tak niewygodnie. To ona raczej na krzesłach. Wreszcie ustąpiła.

Przed zaśnięciem światła Marek podszedł do leżących w jego łóżku Krysi i braterskim, serdecznym pocałunkiem ucałował ją na dobranoc w czoło.

(D. c. n.)

WARUNKI PRENUMERATY: w Warszawie z odnośnieniem miesięcznie zł. 5.40, bez odnośnienia zł. 4.70, na prowincji miesięcznie zł. 5.40, zagranicą zł. 8.— Za zmianę adresu 50 gr. CENY OGŁOSZENI: za wiersz wysokości 1 milimetra w tekście gr. 50, zwykajne gr. 20, komunikaty i nadesłane gr. 80, nekrologi do 60 mm. gr. 20, powyżej 60 mm. gr. 30, drobne za wiersz gr. 20. Poszukiwanie i zaofiarowanie pracy o 50 proc. taniej. Ogłoszenia tabelaryczne i fantazyjne o 50 proc. drożej. Ogłoszenia zagraniczne o 50 proc. drożej. Układ ogłoszeń w tekście 5-szpaltowy, układ zwykajnych — 10 szpaltowy. Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada.